GÖRÜŞ FORMU*

Görüş Bildiren Kurum: TMMOB Çevre Mühendisleri Odası

Taslağın Geneli Üzerindeki Görüş ve Değerlendirme
Taslağın genel gerekçesinde, korunan alanların "planlanması, yönetilmesi ve işletilmesi" ile birlikte "biyolojik çeşitliliğin tahribinin önüne geçilmesi ve nesli tehdit altındaki tür ve habitatların korunması" hedefleri bir arada anılmaktadır. Taslak metin, mevcut 1986 tarihli Yönetmeliğe kıyasla bu hedefler doğrultusunda önemli bir modernizasyon içermektedir: bölgeleme (zonlama) sisteminin mutlak koruma, hassas koruma, sürdürülebilir kullanım ve kontrollü kullanım bölgeleri olarak nesnel kriterlere bağlanması; planlama sürecinin aşamalandırılması ve paydaş katılımına ilişkin hükümler getirilmesi; ekolojik etki değerlendirmesi kavramının ilk kez mevzuata girmesi; ekosistem hizmetlerinin tazminat hesabına dâhil edilmesi; korunan alanı çevreleyen 2,5 kilometrelik alanda faaliyet kısıtı öngörülmesi; tahsis, kamulaştırma ve izinsiz yapılaşmayla mücadele usullerinin ayrıntılı biçimde düzenlenmesi, taslağı IUCN'in bölgeleme yaklaşımına ve pek çok ülke mevzuatına paralel, güçlü bir çerçeveye kavuşturmaktadır. Bu yönler olumlu karşılanmaktadır. Bununla birlikte taslakta koruma ve kullanma arasında net bir denge çerçevesi kurulamamıştır; düzenlemelerin bir kısmında "kullanma" yönünde bir ağırlık oluştuğu görülmektedir. Sürdürülebilir kullanım ve kontrollü kullanım bölgelerinde yerleşim alanları, turizm ve rekreasyon faaliyetleri, konaklama tesisleri, çadırlı ve karavan kamp alanları, kırsal ve termal turizm alanları, ulaşım ve teknik altyapı ile günübirlik kullanım alanları gibi çok çeşitli kullanım fonksiyonlarına yer verilebilmekte, bu alanlar için önceden yürürlüğe konulmuş ve esas itibarıyla kullanım odaklı hazırlanmış mevzuata atıfla işlem yapılmaktadır. Taşıma kapasitesi, ziyaretçi yönetim planı ve ziyaretçi değerlendirme raporu gibi araçların tanımlanmış olması olumludur; ancak bu araçların koruma amacını fiilen üstün kılacak bir hiyerarşiyle desteklenmesi gerekmektedir. Korunan alanlarda gerçekleştirilecek her türlü plan, proje, yapı, tesis, faaliyet ve kullanım kararının ön koşulu; alanın ilan gerekçesi, ekosistem bütünlüğü, ekolojik süreçler, biyolojik çeşitlilik, ekolojik bağlantısallık, su ve toprak sistemleri, ekosistem hizmetleri ve ekolojik taşıma kapasitesi bakımından değerlendirilmesi olmalı; ekolojik eşik değerlerin aşılmasına veya geri dönüşü olmayan ekolojik zarara yol açabilecek faaliyetlere kamu yararı gerekçesiyle dahi izin verilmemelidir. Bu üst ilkenin, Madde 5 kapsamında önerildiği şekilde yönetmeliğin başında açıkça hükme bağlanması, koruma önceliğini bütün alt düzenlemeler için bağlayıcı kılacaktır. Taslak, mevcut yönetmelikte yer alan bir kısım çevresel koruma güvencesini de karşılıksız biçimde yürürlükten kaldırmaktadır: her türlü tesisin atıksu arıtma sistemiyle donatılması ve bu sistemin tesisle birlikte bitirilmesi yükümlülüğü (mevcut Madde 17/d) ile çevreyi ve ziyaretçileri rahatsız edecek seviyede gürültülü faaliyet ve yüksek sesle müzik yayını yasağı (mevcut Madde 17/e) taslak metnine taşınmamıştır. Aynı şekilde "tabii kaynakların işletilmesi yasaktır" biçimindeki mutlak yasak (mevcut Madde 5/A-4) çerçeve nitelikli bir hükme dönüştürülmüş, "kaynak, manzara, mülkiyet ve yönetim bütünlüğü esastır" ilkesi (mevcut Madde 5/A-10) ise metinden tamamen çıkarılmıştır. Mevcut mevzuatla güvence altına alınmış çevresel koruma düzeyinin ikincil bir düzenlemeyle geriletilmesi, Anayasa'nın 56 ncı maddesi ile çevre hukukunun geri gitmeme (non-regression) ilkesi karşısında savunulabilir değildir; bu hükümlerin madde bazlı önerilerde belirtildiği şekilde yeniden eklenmesi gerekmektedir. Taslakta ayrıca giderilmesi zorunlu bir iç çelişki bulunmaktadır: Madde 29(2), tabiat anıtları ve tabiatı koruma alanlarında izin verilemeyeceğini, irtifak hakkı tesis edilemeyeceğini ve bilimsel araştırma, eğitim, izleme ve koruma dışında hiçbir faaliyet yapılamayacağını hükme bağlarken; Madde 18(1)-(2), Madde 19 ve Madde

* Taslaklar Hakkında Görüş Bildirilmesinde Kullanılacak Form

20 aynı alanlarda imar planı yapılmasını, otel ve konaklama tesisi öngörülmesini ve yapı-tesis inşasını ayrıntılı biçimde düzenlemekte, Madde 5(1)(b)(4) ise tabiat anıtlarında üretim, otlatma ve avlanmaya izin verilebileceğini öngörmektedir. Bu çelişki, uygulamada hangi hükmün esas alınacağı belirsizliğini ve öngörülebilir bir yargısal iptal riskini doğurmaktadır.

Korunan alanlarda belirli koşullarla maden ve petrol arama ve işletme ruhsatı ile izni verilebilmesi de ayrıca değerlendirilmelidir; bu faaliyetler, korunan alanların niteliği gözetildiğinde yüksek riskli faaliyetlerdir ve bölge (zon) ayrımı gözetilmeksizin düzenlenmeleri, mutlak ve hassas koruma bölgelerine ilişkin hükümlerle çelişme ihtimali taşımaktadır. Bunun yanında metinde sıkça geçen "kamu yararı", "vazgeçilmez ve kesin zorunluluk", "kabul edilemez tezat", "bilimsel rapor" ve "teknik rapor" gibi kavramların; hazırlayacak meslek disiplinleri, asgari içerik, sorumluluk ve kamuya açıklık bakımından tanımlanmamış olması, uygulamada idari takdirin denetlenemez biçimde genişlemesine yol açabilecek niteliktedir.

Yönetmelikte idare tarafından ekosistem sağlığının izlenmesi yaklaşımının benimsenmiş olması olumludur; ancak bu izlemenin anlamlı ve karşılaştırılabilir olabilmesi için ekolojik gösterge ve eşik değerlerinin tanımlanması, izleme sonuçlarının korunan alan planlarının revizyonuna girdi sağlaması ve idareden bağımsız bilim insanları ile uzmanlarca periyodik olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Mevcut haliyle izleme hükmü esas olarak ziyaretçi yönetiminin başarısıyla sınırlı kalmakta, alanın biyolojik çeşitlilik ve ekosistem bütünlüğü durumunu kapsamamaktadır.

Dünya genelinde korunan alan mevzuatında giderek önem kazanan bazı hususlarda ise taslakta boşluklar bulunmaktadır: korunan alanlar arası ekolojik bağlantısallık ve iklim değişikliğine uyum; istilacı yabancı türlerle mücadele; yerel halkın planlama sonrası sürece kurumsal katılımı ve elde edilen faydalardan pay alması; ve giriş/faaliyet ücretleriyle sınırlı kalmayan, çeşitlendirilmiş ve sürdürülebilir finansman mekanizmaları. Bu hususlara ilişkin öneriler de aşağıdaki madde bazlı değerlendirmelerde ayrıca sunulmuştur.

Değerlendirmede önceliğin ilgili meslek ve uzmanlık disiplinlerinin doğrudan ilgilendiği hususlara verildiği belirtilmelidir; biyolojik envanter, flora-fauna tespiti, orman amenajmanı, peyzaj tasarımı ve mimari projelendirme gibi konular sırasıyla biyoloji, orman mühendisliği, peyzaj mimarlığı ve mimarlık disiplinlerinin uzmanlık alanına girmektedir. Aşağıdaki madde bazlı öneriler, karşılaştırma tablosundaki madde numaralarına bağlı olarak bu çerçevede sunulmuştur.

* Taslaklar Hakkında Görüş Bildirilmesinde Kullanılacak Form

GÖRÜŞ FORMU*

GZFT Analizi

GÜÇLÜ YÖNLER (S)

Bölgeleme sisteminin (mutlak koruma, hassas koruma, sürdürülebilir kullanım, kontrollü kullanım) yönetmelik düzeyinde ve nesnel kriterlere bağlanarak tanımlanması.
"Ekolojik etki değerlendirmesi raporu" kavramının ilk kez mevzuata girmesi (Madde 18/5).
Tazminat hesabında ekosistem hizmetlerinin esas alınması ve 2872 sayılı Kanun'un 28 inci maddesindeki kusursuz sorumluluk hükümlerine açık atıf yapılması (Madde 30).
Korunan alanı çevreleyen 2,5 kilometrelik alanda faaliyet kısıtı öngörülmesi (Madde 29/3).
Taşıma kapasitesi, ziyaretçi yönetim planı ve ziyaretçi değerlendirme raporu kavramlarının tanımlanması.
Korunan alan planlarının Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği kademelenmesine bağlanması ve çevre düzeni planlarına işlenmesinin öngörülmesi (Madde 15/1, 14/8).
Projelerde yenilenebilir enerji kullanımına öncelik verilmesinin esas kabul edilmesi (Madde 19/2-e).
İzinsiz yapı ve tesislere ilişkin el koyma, inceleme-tespit ve yıkım süreçlerinin usule bağlanması (Beşinci Bölüm).

ZAYIF YÖNLER (W)

2872 sayılı Çevre Kanunu'nun dayanakta yer almaması; ÇED, çevre izni, çevre denetimi, atık ve gürültü mevzuatı ile ilişkinin kurulmaması.
Mevcut yönetmelikteki atıksu arıtma yükümlülüğü ile gürültü yasağının karşılıksız kaldırılması.
"Tabii kaynakların işletilmesi yasaktır" hükmünün ve mülkiyet-yönetim bütünlüğü ilkesinin metinden çıkarılması.
Metinde sıkça kullanılan "bilimsel rapor" ve "teknik rapor" kavramlarının; hazırlayacak meslek disiplinleri, asgari içerik, sorumluluk ve kamuya açıklık bakımından tanımsız bırakılması.
Plan ve proje ekiplerinin meslek disiplini bileşiminin hiçbir maddede belirlenmemiş olması.
Ekolojik etki değerlendirmesinin "talep edilebilir" biçiminde ihtiyari düzenlenmesi ve ÇED süreciyle ilişkisinin kurulmaması.
Madde 29(2) ile Madde 5(1)(b)(4), 18, 19 ve 20 arasındaki tabiat anıtlarına ilişkin iç çelişki.
İlgili kurum görüşünün otuz gün içinde bildirilmemesi hâlinde olumlu sayılması (zımni muvafakat) düzenlemesi.
Katılım araçlarının (paydaş toplantısı, çalıştay, anket) tamamının ihtiyari bırakılması ve meslek odalarının sayılmaması.
Taşıma kapasitesinin hesaplanma yöntemi, güncelleme sıklığı ve aşılması hâlindeki yaptırımın düzenlenmemesi.
Korunan alan statüsünün kaldırılması veya sınırlarının daraltılmasına ilişkin usulün hiç düzenlenmemiş olması.
Karşılaştırma tablosunda mevcut Yönetmeliğin bazı maddelerine yer verilmemesi nedeniyle yürürlükten kaldırılan hükümlerin tam olarak izlenememesi.

FIRSATLAR (O)

AB Kuş ve Habitat Direktifleri, Bern Sözleşmesi, Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi ve Kunming-Montreal Küresel Biyoçeşitlilik Çerçevesi hedefleri ile uyumun güçlendirilmesi.
AB Çevre Faslı müzakerelerinde doğa koruma ve su kalitesi başlıklarında uyum performansının artırılması.
Korunan alan planlarının stratejik çevresel değerlendirme (SÇD) rejimiyle ilişkilendirilerek plan düzeyinde kümülatif etkinin yönetilmesi.
Aarhus Sözleşmesi ilkeleri doğrultusunda plan ve proje süreçlerinde bilgiye erişim ve katılımın kurumsallaştırılması.
İklim değişikliğine uyum, karbon yutak alanlarının korunması ve artan yangın riskinin plan kararlarına içselleştirilmesi.
Uzaktan algılama, otomatik ziyaretçi sayım sistemleri ve sürekli su kalitesi izleme istasyonlarıyla taşıma kapasitesinin gerçek zamanlı izlenmesi.
Giriş ve faaliyet ücreti gelirlerinin belirli bir oranının koruma, restorasyon ve izleme faaliyetlerine tahsisiyle sürdürülebilir koruma finansmanı kurulması.
Korunan alanların çevresel gürültü mevzuatı kapsamında "sessiz alan" olarak belirlenmesi yoluyla akustik kalitenin de kaynak değeri olarak korunması.

TEHDİTLER (T)

Konaklama ve turizm yapılaşmasının yönetmelik düzeyinde kurumsallaşması (12,50 metre yükseklik, üç kat, iki yüz elli yatak kapasitesi) ve kümülatif etkinin denetlenememesi.
Taban alanı 250 metrekareye kadar olan yapı ve tesisler için imar planı şartının aranmaması nedeniyle parçalı yapılaşma ve altyapısız gelişme riski.
Korunan alanlarda maden ve petrol arama-işletme izinlerinin bölge ayrımı yapılmaksızın düzenlenmesi.
Ziyaretçi sayısının artırılması hedefi ile taşıma kapasitesi ilkesi arasındaki gerilimin, ücret gelirlerinin döner sermayeye kaydedilmesi nedeniyle idari teşvik yönünden ziyaretçi artışı lehine çözülmesi.
Atıksu ve katı atık altyapısı kurulmadan ziyaretçi kapasitesinin artması hâlinde yüzey suyu, yeraltı suyu ve sulak alan ekosistemlerinde kirlilik yükünün artması.
Geçici Madde 1 ile mevcut imar planlarına dayalı yapılaşma hakkının yeni koruma rejimine uyumlaştırılmaksızın sürdürülmesi.
İç çelişkiler ve tanımsız kavramlar nedeniyle uygulamada idari takdirin genişlemesi ve yargısal iptal riski.
Kaynak değerinde geri dönüşsüz kayıp yaşandıktan sonra tazminat mekanizmasının telafi edici işlev görememesi.

* Taslaklar Hakkında Görüş Bildirilmesinde Kullanılacak Form

GÖRÜŞ FORMU*

Mevcut Metin	Taslak Metin	Öneri/Teklif Metni
	Dayanak **MADDE 3-** (1) Bu Yönetmelik; 9/8/1983 tarihli ve 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu, 31/8/1956 tarihli ve 6831 sayılı Orman Kanunu ile 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 792/Z maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.	**Dayanak** **MADDE 3-** (1) Bu Yönetmelik; 9/8/1983 tarihli ve 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu, 9/8/1983 tarihli ve 2872 sayılı Çevre Kanunu, 31/8/1956 tarihli ve 6831 sayılı Orman Kanunu ile 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 792/Z maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.
Değerlendirme Taslağın Genel Gerekçesinde, 175 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Genel Müdürlüğe "Çevre Kanunu kapsamındaki sulak alanların korunması ve yönetimine dair iş ve işlemleri yürütmek" görevinin verildiği açıkça belirtilmesine rağmen, 2872 sayılı Çevre Kanunu dayanak maddesinde yer almamaktadır. Yönetmelik metninde de Kanun'a yalnızca Madde 30(3)'te atıf yapılmıştır. Dayanağın eksik gösterilmesi, korunan alanlarda uygulanacak ÇED, çevre izni ve lisansı, çevre denetimi, atık yönetimi ve çevresel gürültü rejimlerinin bu Yönetmelikle ilişkisini belirsiz bırakmakta; idarenin sulak alanlara ilişkin Çevre Kanunu'ndan doğan yetkisinin hukuki temelini zayıflatmaktadır.		
Kısaltmalar **Madde 3-** Bu Yönetmelikte yer alan; a) Kanun: 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu'nu, b) Bakanlık: Tarım Orman ve Köyişleri Bakanlığını, c) Genel Müdürlük: Orman Genel Müdürlüğünü, d) Daire Başkanlığı: Milli Parklar Dairesi Başkanlığını, e) Müdürlük: Milli Parklar Müdürlüğünü, f) Fon: Milli Parklar Fonu'nu,	**Tanımlar** **MADDE 4-** (1) Bu Yönetmelikte geçen; a) Ağaç rölöveli hâlihazır harita: 30/4/2018 tarihli ve 2018/11962 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Büyük Ölçekli Harita ve Harita Bilgileri Üretim Yönetmeliğinde belirtilen detayları içeren, sık orman ağaçları ile örtülü alanlarda dış sınırların, seyrek ağaçlıklı alanlarda ya da münferit ağaçlar içeren alanlarda 1,30 m yüksekliğindeki çapları 20 cm ve üzerinde çaplara sahip her ağacın noktasal olarak özel işaretlendiği ve sık ağaçlıklı alanlar içinde yine idarece belirlenecek büyüklükte ve miktarda fazla açıklık alan var ise bunların da ölçülerek sınırlarının gösterildiği hâlihazır haritayı, b) Alt plan: Korunan alan planları uyarınca ihtisas gerektiren konularda tabii kaynak	**Tanımlar** **MADDE 4-** (1) (mevcut bentlere ilave olarak) t) Ekolojik etki değerlendirmesi: Bir plan, proje veya faaliyetin korunan alanda ekosistem bütünlüğü, biyolojik çeşitlilik, habitat kalitesi, su, toprak ve hava kalitesi ile ekosistem hizmetleri üzerindeki doğrudan, dolaylı, kümülatif ve uzun vadeli etkilerinin ilgili meslek disiplinlerinden oluşan bir ekip tarafından bilimsel yöntemlerle belirlendiği, değerlendirildiği ve önleyici, azaltıcı veya telafi edici tedbirlerin ortaya konulduğu süreci ve bu sürecin sonucunda hazırlanan raporu, u) Ekolojik koridor: Korunan alan içindeki veya korunan alanı diğer doğal alanlarla birbirine bağlayan, türlerin hareketini, gen akışını ve habitat sürekliliğini sağlayan

* Taslaklar Hakkında Görüş Bildirilmesinde Kullanılacak Form

GÖRÜŞ FORMU*

Tanımlar **MADDE 4** Bu Yönetmelikte yer alan; a) Milli Parklar, Tabiat Parkı, Tabiat Anıtı ve Tabiatı Koruma Alanı; Kanunun 2 nci maddesinde tarif edilen tabiat parçalarını, b) Ekosistem; belli bir yaşama muhiti içindeki canlı organizmalar ile cansız çevrenin meydana getirdiği karakteristik bir ekolojik sistemi, c) Tabii Kaynak; biyolojik tabii değerler; flora, fauna, habitatlar, ekosistemler, tabiat tarihinin ve tabii mirasın müstesna özellikleri ve bunlara dair ilmi değerler ile fiziki tabii değerler; coğrafi konum, jeolojik ve jeomorfolojik teşekküller, hidrolojik ve limnolojik özellikler, klimatik özellikler ve bunlara dair ilmi değerleri, d) Estetik Kaynak; insanın psikolojik yapısına ve bedii zevklerine hitap eden üstün, bakir ve tabii manzara özelliklerini, e) Kültürel Kaynak; tarihi, arkeolojik, mitolojik, antropolojik, etnografik, sosyolojik olayları belgeleyen ve bu olayların izlerini taşıyan sitler ve yöreler ile tarihteki büyük olayların ve kişilerin izlerini ve hatıralarını taşıyan, mimarlık ve güzel sanatların örneklerini bünyesinde toplayan yerler objeler ve kültürel mirasın olağanüstü örnekleri ve	yönetiminin sağlanması maksadıyla yapılan ya da Kanunun 13 üncü maddesi uyarınca sürdürülebilir orman yönetimi, üretim, avlanma ve otlatma faaliyetlerinin uygulanmasına ve ziyaretçi etkinliklerinin planlanması, orman yangınları, afet ve acil durumlara yönelik olarak hazırlanan ve idarece onaylanarak yürürlüğe giren planlar ile ziyaretçi yönetim planlarını, c) Ana kaynak değeri: Korunan alanın ilan edilmesine temel gerekçe oluşturan ve alanın doğal, kültürel, ekolojik, jeolojik, tarihî, arkeolojik ve benzeri niteliklerini temsil eden özgün kaynak değerlerini, ç) Av ve doğa koruma memuru: Kanun ve Genel Müdürlüğün görev ve yetkilerinin düzenlendiği diğer mevzuat hükümleri çerçevesinde, mevzuata aykırılık oluşturan fiillerin takibi, biyolojik çeşitliliğin korunması, av ve yaban hayvanlarının bakımı, gözlenmesi ve sayımına yönelik gerekli işleri yapmak ve denetim faaliyetleri ile diğer faaliyetleri yürütmek üzere Genel Müdürlükçe çıkarılacak yönetmelikle belirlenen usul ve esaslar doğrultusunda eğitilen ve görevlendirilen Genel Müdürlük personelini, d) Bakanlık: Tarım ve Orman Bakanlığını, e) Bölge müdürlüğü: Doğa koruma ve milli parklar bölge müdürlüklerini, f) Doğa turizmi: Korunan alanların doğal, kültürel ve peyzaj değerlerinin korunması esas alınarak bu değerlerin tanıtımı, gözlemlenmesi ve deneyimlenmesine yönelik olarak doğayla uyumlu ve sürdürülebilir biçimde gerçekleştirilen faaliyetleri,	doğal veya yarı doğal alanları, ü) Tampon bölge: Mutlak koruma ve hassas koruma bölgelerini dış etkilerden korumak üzere bu bölgelerin çevresinde belirlenen ve kullanım yoğunluğu kademeli olarak azaltılan alanları, v) Etkilenme alanı: Korunan alanın kaynak değerlerinin, hidrolojik bağlantı, yeraltı suyu besleme alanı, hava kalitesi yayılımı, gürültü yayılımı veya ekolojik koridor ilişkisi nedeniyle etkilenebileceği ve bilimsel raporla sınırları belirlenen alanı, y) Çevre yönetim planı: Korunan alan içindeki yapı, tesis ve faaliyetlerin su temini, atıksu, katı atık, tehlikeli atık, emisyon, gürültü ve kimyasal yönetimine ilişkin yükümlülüklerini, izleme programını ve acil durum müdahale esaslarını içeren planı, ifade eder.

* Taslaklar Hakkında Görüş Bildirilmesinde Kullanılacak Form

bunlarla ilgili ilmi değerleri, f) Teknik İzahname; bu yönetmeliğin uygulanmasına açıklık getiren, Yönetmelikte yer almayan hususları ihtiva eden Bakanlık emrini, g) Rekreasyonel Kaynak; tabii ve kültürel çevrenin, özellikle açık hava rekreasyonu yönünden potansiyeli, taşıma kapasitesi ve hitap ettiği demografik çevreyi, h) Rekreasyon; insanın eğlenme, dinlenme, kendini yenileme fonksiyonunu, ı) Orman İçi Dinlenme Yeri (Orman Mesire Yeri); rekreasyonel ve estetik kaynak değerlerine sahip ormanlık alanı, ifade eder.	g) Döner sermaye işletmesi: Genel Müdürlük döner sermaye işletmesini, ğ) Döner sermaye işletme birimi: İşletmeye bağlı olarak merkez ve taşrada işletme adına faaliyet gösteren ve işletme tarafından ödenek tahsis edilen birimi, h) Gelişme planı: Tabiat parklarının sahip olduğu kaynak değerlerinin korunması, geliştirilmesi ve uzun dönemde devamlılığının sağlanması amacıyla teknik, idari, sosyal ve ekonomik seçeneklerin belirlendiği, bütüncül ekosistem yaklaşımına dayanan mekânsal planı, ı) Genel Müdürlük: Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğünü, i) İdare: Genel Müdürlük merkez ve taşra teşkilatını, j) Kanun: 9/8/1983 tarihli ve 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu'nu, k) Korunan alan: Milli park, tabiat parkı, tabiat anıtı ve tabiatı koruma alanlarını, l) Korunan alan planı: Uzun devreli gelişme planı, gelişme planı ve yönetim planlarını, m) Kültürel kaynak: Tarihi, arkeolojik, mitolojik, antropolojik, etnografik ve sosyolojik olayları belgeleyen veya bu olayların izlerini taşıyan sit alanları ve yöreler ile tarihteki önemli olayların ve şahsiyetlerin izlerini ve hatıralarını, mimarlık ve güzel sanatların örneklerini bünyesinde barındıran yerleri, objeleri, kültürel mirasın olağanüstü örneklerini ve bunlara ilişkin bilimsel değerleri, n) Rekreasyonel kaynak: Tabii ve kültürel çevrenin özellikle açık hava rekreasyonu	

* Taslaklar Hakkında Görüş Bildirilmesinde Kullanılacak Form

	yönünden potansiyelini, taşıma kapasitesini ve hitap ettiği demografik çevreyi, o) Tabii kaynak: Flora, fauna, habitat, ekosistemler, tabiat tarihi ve tabii miras unsurları gibi biyolojik tabii değerler ile coğrafi konum, jeolojik ve jeomorfolojik oluşumlar, hidrolojik, limnolojik ve klimatik özellikler gibi fiziki tabii değerleri ve bunlara ilişkin bilimsel değerleri, ö) Taşıma kapasitesi: Korunan alanın ana kaynak değeri ve diğer tabii kaynaklarının sürdürülebilirliğini tehlikeye atmadan, ziyaretçilerin deneyim kalitesini olumsuz etkilemeden, alanın ekolojik, fiziksel, sosyal ve yönetsel şartlarına bağlı olarak belirli bir zaman diliminde kabul edebileceği en fazla ziyaretçi sayısı ve faaliyet yoğunluğunu, p) Uzun devreli gelişme planı: Milli parkların sahip olduğu kaynak değerlerinin korunması, geliştirilmesi ve uzun dönemde devamlılığının sağlanması amacıyla teknik, idari, sosyal ve ekonomik seçeneklerin belirlendiği, kararların alındığı, bütüncül ekosistem yaklaşımına dayanan mekânsal planı, r) Vaziyet planı: Ağaç rölöveli hâlihazır harita üzerine çizilen, proje veya planlama alanının sınırlarını ve yakın çevresi ile ilişkilerini gösteren, iklim verilerinin değerlendirilmesine göre alınması gereken önlemleri ihtiva eden, alan içi ve yakın çevre yapılarını, öneri yapı ve tesisleri, doğal ve kültürel özelliklerini, araç trafiği, ulaşım ve dolaşımı, yaya sirkülasyonu gibi tasarıma yönelik bütün ulaşım sistemini gösteren, iklime ve mikro klimaya uygun olarak tasarıma yönelik bitkisel	

* Taslaklar Hakkında Görüş Bildirilmesinde Kullanılacak Form

	kompozisyonun sağlandığı malzeme ve kullanım isimlerinin yer aldığı 1/1000, 1/500 veya 1/200 ölçekte hazırlanmış koordinatlı planı, s) Yönetim planı: Tabiat anıtları ve tabiatı koruma alanlarının kaynak değerlerinin korunması, geliştirilmesi ve uzun dönemde devamlılığının sağlanması amacıyla bilimsel ve teknik esaslara göre hazırlanan mekânsal planı, ş) Ziyaretçi değerlendirme raporu: Korunan alanlarda, ziyaretçi yönetim planı kapsamındaki faaliyetlerin izlenmesi ve değerlendirilmesi amacıyla hazırlanan, ziyaretçi yönetim uygulamalarının ne ölçüde etkili olduğunu ortaya koyan, taşıma kapasitesi, izleme sistemleri ve raporlama süreçlerini kapsayan raporu, ifade eder.	
Değerlendirme Madde 18(5)'te "ekolojik etki değerlendirmesi raporu" düzenlenmekte; Madde 11(2)(f)'de "ekolojik koridor", Madde 11(2)(ğ) ve Madde 12(2)(e)'de "tampon" işlevi kavramları kullanılmaktadır. Ancak bu kavramların hiçbiri tanımlar maddesinde yer almamaktadır. Mevzuat Hazırlama Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik uyarınca, metinde geçen ve açıklanmasına ihtiyaç duyulan kavramların tanımlar maddesinde düzenlenmesi gerekir. Tanımsız bırakılan bu kavramlar, uygulamada idari takdirin denetlenemez biçimde genişlemesine ve aynı nitelikteki alanlarda farklı uygulamalara yol açacaktır.		
Temel İlkeler **Madde 5-** Bu yönetmeliğin uygulandığı yerlerde; A) Genel olarak; 1-Kanunun 14'üncü maddesi ile yasaklanan faaliyetler yapılamaz. 2-Kaynak değerleri ile koruma ve kullanma esaslarının belirlenmesinde, ilmi ve teknik araştırmalara en geniş ölçüde yer verilir. 3-Kaynakların tabii karakterinin mutlak korunması ve devamlılığı sağlanır.	Temel ilkeler MADDE 5- (1) Bu Yönetmeliğin uygulandığı yerlerde; a) Genel olarak: 1) Kanunun 14 üncü maddesi ile yasaklanan faaliyetler yapılamaz. 2) Kaynak değerleri ile koruma ve kullanma esaslarının belirlenmesinde bilimsel ve teknik araştırmalara en geniş ölçüde yer verilir. 3) Kaynakların tabii karakterinin mutlak	Temel ilkeler MADDE 5- Üst İlke Maddesi Önerisi: Korunan alanlarda tüm planlama, bölgeleme, projelendirme, yapılaşma, kullanım ve faaliyet kararlarında; biyolojik çeşitliliğin, habitatların, ekolojik süreçlerin, ekolojik bağlantısallığın, su ve toprak

* Taslaklar Hakkında Görüş Bildirilmesinde Kullanılacak Form

4- Tabii kaynakların işletilmesi yasaktır. 5- Tabii denge ve manzara bütünlüğünü bozacak ve tabii çevrenin bakir karakteri ile bağdaşmayacak hiçbir faaliyete izin verilmez. 6- Bu yerler sadece koruma, yönetim, araştırma, ziyaretçi, tanıtım tesis ve hizmetleri ile donatılır; bu tesisler ile kaynak amenajmanı ve restorasyon esasları planlarında belirtilir. 7- Kullanma ve yararlanma şartları ve seviyesi idarece belirlenir ve taşıma kapasitesinin dışına çıkılmaz. 8- Tabii ve kültürel kaynaklara, kaynak değerini bozmayacak, ancak tamamlayıcı ve restorasyon amaçlı müdahalelerde bulunulabilir. 9- Tabiatı mutlak koruma zonlarında, tabii kaynaklar insan etkisi olmaksızın tabii haline bırakılır. 10- Devlet mülkiyeti ve yönetimi ile kaynak, manzara, mülkiyet ve yönetim bütünlüğü esastır. Ancak milli parklarda devlet mülkiyeti aranmayabilir. 11- Kamulaştırma ve Tahsisler Kanunun 5 inci ve 6 ncı maddelerine göre yapılır. 12- Planların gerektirdiği her türlü yapı, tesis, hizmet ve faaliyetlerin yapılması, yönetilmesi ve işletilmesi Kanunun 12 nci maddesine göre düzenlenir. B) Özel hallerde; 1 - Düzenli tarım ve mevcut iskan alanları ile bunları çevreleyen kırsal manzara dokusu, kültürel ve tabii kaynakların korunması ve değerlendirilmesinde tezat teşkil etmemesi halinde bu arazi kullanımlarının devamlılıklarını temin etmek üzere planlarında gerekli hükümler getirilir ve bu hükümlere göre özel mülkiyet tasarruflarına	korunması ve devamlılığı sağlanır. 4) Kanun ve bu Yönetmelik kapsamında belirlenen faaliyetler dışında faaliyet yapılamaz. 5) Tabii denge ve manzara bütünlüğünü bozacak ve tabii çevrenin bakir karakteri ile bağdaşmayacak hiçbir faaliyete izin verilmez. 6) Korunan alanlar; koruma, yönetim, eğitim, araştırma, ziyaretçi ihtiyaçlarının giderilmesi ve tanıtım amacıyla altyapı, tesis ve hizmetler ile donatılır. Bu altyapı, tesis ve hizmetler ile kaynak amenajmanı, restorasyon ve rehabilitasyon esasları korunan alan planlarında belirtilir. 7) Kullanma ve yararlanma şartları ve seviyesi idarece belirlenir ve taşıma kapasitesinin dışına çıkılmaz. 8)Tabii ve kültürel kaynaklara, kaynak değerini bozmayacak ancak tamamlayıcı nitelikli, restorasyon ve rehabilitasyon amaçlı müdahalelerde bulunulabilir. 9)Milli park, tabiat parkı ve tabiat anıtlarındaki mutlak koruma bölgeleri ile tabiatı koruma alanları, insan etkisi olmaksızın tabii haline bırakılarak ekolojik süreçler garanti altına alınır. 10) Korunan alan planlarının gerektirdiği her türlü yapı, tesis, hizmet ve faaliyetlerin yapılması, yönetilmesi ve işletilmesi veya işlettirilmesi Kanunun 12 nci maddesine göre düzenlenir. 11) Korunan alanın ekolojik ve kültürel dengesini bozmadan ziyaretçi yönetiminin sürdürülebilirliğini sağlamak amacıyla ziyaretçi yönetim planları hazırlanır, politika	sistemlerinin ve ekosistem hizmetlerinin sürekliliği esastır. Ekosistem bütünlüğünü ve ekolojik süreçlerin devamlılığını olumsuz etkileyen, ekolojik eşik değerlerin aşılmasına veya geri dönüşü olmayan ekolojik zarara neden olabilecek faaliyetlere izin verilemez. Koruma amacı ile kullanım amacı arasında ortaya çıkabilecek uyuşmazlıklarda ekosistemin korunması önceliklidir. MADDE 5- (1) Bu Yönetmeliğin uygulandığı yerlerde; a) Genel olarak: 1) Kanunun 14'üncü maddesi ile yasaklanan faaliyetler yapılamaz. 2) Kaynak değerleri ile koruma ve kullanma esaslarının belirlenmesinde bilimsel ve teknik araştırmalara en geniş ölçüde yer verilir. 3) Kaynakların tabii karakterinin mutlak korunması ve devamlılığı sağlanır. 4) Tabii kaynakların ticari amaçlı işletilmesi yasaktır. Kanun ve bu Yönetmelik kapsamında belirlenen faaliyetler dışında faaliyet yapılamaz. 5) Tabii denge ve manzara bütünlüğünü bozacak ve tabii çevrenin bakir karakteri ile bağdaşmayacak hiçbir faaliyete izin verilmez. 6) Korunan alanlar; koruma, yönetim, eğitim, araştırma, ziyaretçi ihtiyaçlarının giderilmesi ve tanıtım amacıyla altyapı, tesis ve hizmetler ile donatılır. Bu altyapı, tesis ve hizmetler ile kaynak amenajmanı,

* Taslaklar Hakkında Görüş Bildirilmesinde Kullanılacak Form

izin verilebilir. 2- Milli parklar ve tabiat parklarında gerçek ve tüzel kişiler lehine verilecek izinlere dair esaslar, bu Yönetmeliğin 22 inci maddesinde belirtilmiştir. 3- Üretim, otlatma ve avlanma faaliyetlerine ve kaynakların korunması geliştirilmesi ve devamlılığını sağlayacak teknik faaliyetlere, Kanunun 13 üncü maddesinde belirtilen esaslar dahilinde ve mutlak koruma zonları dışında izin verilebilir. 4- Kamu yararı açısından vazgeçilmez ve kesin bir mecburiyet doğması halinde, planda yer almayan herhangi bir yatırım projesinin uygulanmasına, projenin çevreye yapacağı tesir etüd edilerek, çevre ve kaynak koruma politikalarıyla kabul edilemez bir tezat teşkil etmeyeceğinin tesbit edilmesi halinde, planda gerekli değişiklikler yapıldıktan sonra Bakanlıkça izin verilebilir. (Ek cümleler: RG-18/3/2014-28945) Ancak; içme suyu temini açısından yapımı aciliyet gösteren ve kamu yararı açısından vazgeçilmez ve kesin bir zorunluluk arzeden tesisler için uzun devreli gelişme planı/gelişme planı şartı aranmaz. İlgili kurumların görüşleri alındıktan sonra yapılan bu tesisler uzun devreli gelişme planlarına/gelişme planlarına işlenir.	ve stratejiler geliştirilir. Uygulanan stratejilerin başarısı, idare tarafından düzenli olarak hazırlanan Ziyaretçi Değerlendirme Raporu aracılığıyla izlenir ve analiz edilir. 12) Korunan alanlarda doğa turizmi, ekoturizm, doğa eğitimi ve tanıtım faaliyetleri ile gönüllülük projeleri; ekolojik dengeyi bozmayacak, kaynak değerlerinin korunmasını esas alacak ve yöre halkının sosyal-ekonomik faydasını gözetecek şekilde yürütülür. 13) Korunan alan yönetiminde ulusal ve uluslararası başarı etkinliğini değerlendirmek maksadıyla korunan alanların yönetim etkinliğini ve ekosistem sağlığını izleme faaliyetleri idarece gerçekleştirilir. 14) Korunan alanlarda doğa turizmi faaliyetlerinin planlanması, geliştirilmesi, yönetilmesi ve izlenmesine ilişkin hedef, strateji ve eylemleri belirlemek maksadıyla korunan alan planına uygun olarak doğa turizmi stratejisi eylem planları idarece yapılır veya yaptırılır. Bu planlar dikkate alınarak idarece doğa turizmi faaliyetleri ve doğa eğitimleri gerçekleştirilebilir ve doğa turizmi yürüyüş rotaları oluşturulabilir. b) Özel hallerde: 1) Düzenli tarım ve mevcut iskân alanları ile bunları çevreleyen kırsal manzara dokusu, kültürel ve tabii kaynakların korunması ve değerlendirilmesinde tezat teşkil etmemesi şartıyla bu arazi kullanımlarının devamlılıklarını temin etmek üzere korunan alan planlarında gerekli hükümlere yer verilir ve bu hükümlere göre özel mülkiyet	restorasyon ve rehabilitasyon esasları korunan alan planlarında belirtilir. 7) Kullanma ve yararlanma şartları ve seviyesi idarece belirlenir ve taşıma kapasitesinin dışına çıkılmaz. 8)Tabii ve kültürel kaynaklara, kaynak değerini bozmayacak ancak tamamlayıcı nitelikli, restorasyon ve rehabilitasyon amaçlı müdahalelerde bulunulabilir. 9)Milli park, tabiat parkı ve tabiat anıtlarındaki mutlak koruma bölgeleri ile tabiatı koruma alanları, insan etkisi olmaksızın tabii haline bırakılarak ekolojik süreçler garanti altına alınır. 10) Kaynak, manzara ve yönetim bütünlüğü esastır. Korunan alanların Devlet mülkiyetinde ve Genel Müdürlüğün intifa ve denetiminde bulunması asıldır. 12)Korunan alanın ekolojik ve kültürel dengesini bozmadan ziyaretçi yönetiminin sürdürülebilirliğini sağlamak amacıyla ziyaretçi yönetim planları hazırlanır, politika ve stratejiler geliştirilir. Uygulanan stratejilerin başarısı, idare tarafından düzenli olarak hazırlanan Ziyaretçi Değerlendirme Raporu aracılığıyla izlenir ve analiz edilir. Bunun yanı sıra, her korunan alanın ekolojik bütünlüğü, kaynak değerlerinin durumu ve genel yönetim etkinliği, en geç beş yılda bir, idareden bağımsız bilim insanları ve uzmanlardan oluşan bir heyet tarafından Yönetim Etkinliği Değerlendirmesi ile ölçülür; sonuçlar kamuoyuyla paylaşılır ve korunan alan planlarının revizyonunda dikkate alınır. 13) Korunan alanlarda doğa turizmi, ekoturizm, doğa eğitimi ve tanıtım faaliyetleri ile gönüllülük projeleri; ekolojik dengeyi bozmayacak, kaynak değerlerinin korunmasını esas alacak ve yöre halkının sosyal-ekonomik faydasını gözetecek şekilde yürütülür. 14) Korunan alan yönetiminde ulusal ve uluslararası başarı etkinliğini değerlendirmek

* Taslaklar Hakkında Görüş Bildirilmesinde Kullanılacak Form

	tasarruflarına izin verilebilir. 2) Kanuna tabi alanlardan sadece milli park ve tabiat parklarında Genel Müdürlük tarafından yönetmelikle belirlenen şartları taşıması halinde ancak Kanunun 7 nci ve 8 inci maddelerinde belirtilen yapı ve tesislere izin verilebilir. 3)Korunan alanlarda, Kanunun 11 inci maddesine göre maden ve petrol arama ve işletme ruhsatı ile izni, 21/7/1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunun ilgili hükümleri saklı kalmak kaydıyla, Cumhurbaşkanı kararıyla verilir. Cumhurbaşkanı kararı ile faaliyete izin verilmesi halinde faaliyetin gerçekleştirileceği alanın tahsisine yönelik izin işlemleri Genel Müdürlükçe yürütülür. 4) Üretim, otlatma ve avlanma faaliyetleri ile kaynakların korunmasını, geliştirilmesini ve devamlılığını sağlayacak teknik faaliyetlere, Kanunun 13'üncü maddesinde belirtilen esaslar dâhilinde yürürlüğe giren alt plana uygun olması şartıyla milli park, tabiat parkı ve tabiat anıtlarında izin verilebilir. 5) Planda yer almayan herhangi bir yatırım projesinin uygulanmasına; kamu yararı açısından vazgeçilmez ve kesin bir mecburiyet doğması, projenin çevreye yapacağı tesirin etüt edilerek çevre ve kaynak koruma politikalarıyla kabul edilemez bir tezat teşkil etmeyeceğinin bilimsel raporla tespit edilmesi halinde korunan alan planında gerekli değişiklikler yapıldıktan sonra Bakanlıkça izin verilebilir. Ancak içme suyu temini açısından yapımı aciliyet gösteren ve kamu yararı	maksadıyla korunan alanların yönetim etkinliğini ve ekosistem sağlığını izleme faaliyetleri idarece gerçekleştirilir. 15) Korunan alanlarda doğa turizmi faaliyetlerinin planlanması, geliştirilmesi, yönetilmesi ve izlenmesine ilişkin hedef, strateji ve eylemleri belirlemek maksadıyla korunan alan planına uygun olarak doğa turizmi stratejisi eylem planları idarece yapılır veya yaptırılır. Bu planlar dikkate alınarak idarece doğa turizmi faaliyetleri ve doğa eğitimleri gerçekleştirilebilir ve doğa turizmi yürüyüş rotaları oluşturulabilir. b) Özel hallerde: 1) Düzenli tarım ve mevcut iskân alanları ile bunları çevreleyen kırsal manzara dokusu, kültürel ve tabii kaynakların korunması ve değerlendirilmesinde tezat teşkil etmemesi şartıyla bu arazi kullanımlarının devamlılıklarını temin etmek üzere korunan alan planlarında gerekli hükümlere yer verilir ve bu hükümlere göre özel mülkiyet tasarruflarına izin verilebilir. 2) Kanuna tabi alanlardan sadece milli park ve tabiat parklarında Genel Müdürlük tarafından yönetmelikle belirlenen şartları taşıması halinde ancak Kanunun 7 nci ve 8 inci maddelerinde belirtilen yapı ve tesislere izin verilebilir. 3) Korunan alanlarda, Kanunun 11 inci maddesine göre maden ve petrol arama ve işletme ruhsatı ile izni, … 2863 sayılı Kanunun ilgili hükümleri saklı kalmak kaydıyla, Cumhurbaşkanı kararıyla verilir. Mutlak koruma bölgeleri, hassas koruma bölgeleri, tabiatı koruma alanları ve tabiat anıtları ile içme-kullanma suyu temin edilen havzaların mutlak ve kısa mesafeli koruma alanlarında bu izinler verilemez. İzin süreçlerinde 2872 sayılı Kanun kapsamında Çevresel Etki Değerlendirmesi ve bu Yönetmeliğin 18 inci maddesi uyarınca ekolojik etki

* Taslaklar Hakkında Görüş Bildirilmesinde Kullanılacak Form

	açısından vazgeçilmez ve kesin bir zorunluluk arz eden tesisler için plan şartı aranmaz. İlgili kurumların görüşleri alındıktan sonra yapılan bu tesisler planına işlenir.	değerlendirmesi yapılması zorunludur; aynı korunan alanda birden fazla ruhsat bulunması hâlinde kümülatif etki değerlendirmesi yapılır. Faaliyet sahibi, faaliyet öncesinde saha kapatma ve rehabilitasyon planı sunmak ve rehabilitasyon maliyetini karşılayacak teminatı idareye vermek zorundadır. Rehabilitasyonun tamamlandığı idarece tespit edilmeden teminat iade edilmez. 4) Üretim, otlatma ve avlanma faaliyetleri ile kaynakların korunmasını, geliştirilmesini ve devamlılığını sağlayacak teknik faaliyetlere, Kanunun 13'üncü maddesinde belirtilen esaslar dâhilinde yürürlüğe giren alt plana uygun olması şartıyla milli park, tabiat parkı ve tabiat anıtlarında izin verilebilir. 5) Planda yer almayan herhangi bir yatırım projesinin uygulanmasına; kamu yararı açısından vazgeçilmez ve kesin bir mecburiyet doğması, projenin çevreye yapacağı tesirin etüt edilerek çevre ve kaynak koruma politikalarıyla kabul edilemez bir tezat teşkil etmeyeceğinin bilimsel raporla tespit edilmesi halinde korunan alan planında gerekli değişiklikler yapıldıktan sonra Bakanlıkça izin verilebilir. Ancak içme suyu temini açısından yapımı aciliyet gösteren ve kamu yararı açısından vazgeçilmez ve kesin bir zorunluluk arz eden tesisler için plan şartı aranmaz. İlgili kurumların görüşleri alındıktan sonra yapılan bu tesisler planına işlenir.
Değerlendirme IUCN'in Yeşil Liste Standardı ve Yönetim Etkinliği Değerlendirmesi (Management Effectiveness/METT) çalışmaları, korunan alanların yalnızca ilan edilmesinin değil, etkin yönetilip yönetilmediğinin düzenli ve bağımsız biçimde ölçülmesinin küresel iyi uygulama olduğunu ortaya koymaktadır. Taslaktaki mevcut izleme hükmü yalnızca ziyaretçi memnuniyetine odaklanmakta, biyoçeşitlilik ve ekosistem sağlığı göstergelerini kapsamamaktadır. Taslakta plan dışı yatırım projelerine, kamu yararı açısından vazgeçilmez ve kesin bir mecburiyet bulunması ve çevresel etkinin bilimsel raporla kabul edilemez bir tezat oluşturmadığının belirlenmesi halinde izin verilebilmektedir. Burada "kamu yararı" nın neye göre değerlendirileceği yoruma açıktır. "kabul edilemez tezat"		

* Taslaklar Hakkında Görüş Bildirilmesinde Kullanılacak Form

oluşturmayan durumların ise neler olduğu belirsizdir. Kabul edilemez tezat kavramı ekolojik kriterlere göre belirlenmelidir. ekosistem bütünlüğünde geri dönüşü olmayan kayıp, kritik habitat kaybı, nesli tehlikedeki türlerin yaşam alanlarının kaybı, ekolojik koridorların kesilmesi, sulak alan fonksiyonlarının bozulması, su rejiminin geri dönüşsüz değişmesi gibi durumlar “kabul edilemez ekolojik etki” olarak tanımlanabilir.

5/8 maddesindeki "kaynağı bozmayacak müdahaleler" ifadesi yoruma açıktır. Ölçüt, rapor ve yetkili komisyon belirtilmemiştir. Bu muğlaklık geçmişte birçok korunan alanda yapılaşmanın kılıfı olarak kullanılmıştır. İstisnaların koşulları, bilimsel rapor zorunluluğu ve kamuoyuna açıklama yükümlülüğü net olarak tanımlanmalıdır. "Bozmayacak" kriterinin neye göre ölçüleceği, hangi bilimsel raporla belgeleneceği ve bu izinlerin hangi komisyonca verileceği yönetmeliğe eklenmelidir.

5/6 ve 5/11 maddelerinde bahsi geçen "Korunan Alan Planları" ve "Ziyaretçi Değerlendirme Raporları"nın kim tarafından, nasıl ve hangi yöntemle hazırlanacağı belirtilmemiştir. Hazırlanma sürecinde ilgili STK’lar, üniversiteler ve yerel halkın görüşü alınmalı ve nihai dokümanlar Bakanlık web sitesinde kamuoyuna açık yayınlanmalıdır.

5/12 maddesindeki "sosyo-ekonomik fayda" tanımlanmalıdır. Sosya-ekonomik fayda gerekçesi ile ekoturizm adı altında yapılaşmaya izin verilmemelidir. Yerel halkın planlama sürecine dahil edilmesi ve gelirin %’sinin alanın yönetimine aktarılması ile somutlaştırılması önerilmektedir. Ekoturizm adı altında yapılaşmanın önü açılmamalıdır. Yerel halka fayda, doğrudan gelir aktarımı ve istihdam kotası ile somut kriterlere bağlanmalıdır.

5/13 maddesinde uluslararası kriterlerle izleme belirtilmiştir. İzleyecek kurum, bütçe, periyot ve en önemlisi ihlal halinde yaptırım tanımlı değildir. Bu izlemenin bağımsız denetim kuruluşları ve akademi işbirliğiyle yapılması, ihlal durumunda uygulanacak idari yaptırımların aynı yönetmelikte tanımlanması etkinliği artıracaktır.Sonuçlar yıllık raporla kamuoyuna açıklanmalıdır.

Mevcut Yönetmelikte mutlak nitelikte bir yasak olarak düzenlenen "tabii kaynakların işletilmesi yasağı", taslakta "Kanun ve bu Yönetmelik kapsamında belirlenen faaliyetler dışında faaliyet yapılamaz" biçiminde çerçeve bir hükme dönüştürülmüştür.

Yeni ifade, yasağın kapsamını Yönetmeliğin kendi içeriğine bağımlı kılmaktadır. Yönetmelikte üretim, otlatma, avlanma, konaklama, turizm ve maden faaliyetlerine izin veren hükümler bulunduğundan, mutlak yasak fiilen ortadan kalkmakta ve koruma düzeyi geriletilmektedir. Anayasa'nın 56 ncı maddesi ile çevre hukukunun geri gitmeme ilkesi karşısında, mevcut korunma düzeyinin ikincil mevzuatla düşürülmesi kabul edilebilir değildir.

Taslak, maden ve petrol arama ve işletme izinlerini "korunan alanlar" bakımından bölge (zon) ayrımı yapmaksızın düzenlemektedir. Bu hüküm, mutlak koruma bölgesinde hiçbir faaliyete ve yapılaşmaya izin verilemeyeceğini öngören Madde 10(2)(b), hassas koruma bölgesinde taş ocağı, kum ocağı ve maden işletmesi gibi hiçbir faaliyet yapılamayacağını öngören Madde 11(3)(m) ile tabiat anıtları ve tabiatı koruma alanlarında izin verilemeyeceğini öngören Madde 29(2) hükümleriyle

* Taslaklar Hakkında Görüş Bildirilmesinde Kullanılacak Form

doğrudan çelişmektedir. Bu çelişki, aynı Yönetmelik içinde biri diğerini uygulanamaz hâle getiren iki hüküm bütünü yaratmakta; uygulamada üst hükmün hangisi olduğu belirsizliği ve yargısal iptal riski doğurmaktadır. Ayrıca madencilik faaliyetlerinin asit maden drenajı, ağır metal salımı, yeraltı suyu seviyesinde düşüm, toz emisyonu ve gürültü yönlerinden kaynak değerleri üzerinde geri dönüşsüz etkiler yaratabileceği; taslakta ise ne ÇED zorunluluğuna atıf yapıldığı ne de kapatma ve rehabilitasyon teminatı öngörüldüğü tespit edilmiştir.		
Milli Park ve Tabiat Parkı Kriterleri **Madde 6-** A) Milli Park olarak ayrılacak yerlerde; 1- Tabii ve kültürel kaynak değeri ile rekreasyonel potansiyeli, milli ve milletlerarası seviyede özellik ve önem taşımalıdır. 2- Kaynak değerleri, gelecek nesillerin miras olarak devralacakları ve sahip olmaktan gurur duyacakları seviyede önemli olmalıdır. 3- Kaynak değerleri tahrip olmamış veya teknik ve idari müdahalelerle ıslah edilebilir durumda olmalıdır. 4- Saha büyüklüğü, kaynak değerleri kesafeti yönünden, özel haller ve adalar dışında, en az 1000 hektar olmalı ve bu alan bütünüyle koruma ağırlıklı zonlardan meydana gelmelidir. İdari ve turistik amaçlı geliştirme alanları bu asgari saha büyüklüğünün dışındadır. B) Tabiat parkı olarak ayrılacak yerlerde; 1- Milli veya bölge seviyesinde üstün tabii fizyocoğrafik yapıya, bitki örtüsü ve yaban hayatı	**Milli park ve tabiat parkı kriterleri** **MADDE 6-** (1) Milli park olarak ayrılacak yerlerin aşağıdaki özellikleri ihtiva etmesi zorunludur: a)Tabii, kültürel ve rekreasyonel kaynak değeri ulusal ve uluslararası seviyede özellik ve önem taşımak. b) Kaynak değerleri, gelecek nesillerin miras olarak devralacakları ve sahip olmaktan gurur duyacakları seviyede önemli olmak. c) Kaynak değerleri tahrip olmamış veya teknik ve idari müdahalelerle ıslah edilebilir durumda olmak. ç) Saha büyüklüğü; kaynak değerleri yoğunluğu yönünden, özel haller ve adalar dışında, en az 1000 hektarlık bir kara ve/veya deniz alanını içermek. (2) Tabiat parkı olarak ayrılacak yerlerin aşağıdaki özellikleri ihtiva etmesi zorunludur: a) Ulusal veya bölgesel seviyede üstün tabii	**Milli park ve tabiat parkı kriterleri** **MADDE 6-** (1) Milli park olarak ayrılacak yerlerin aşağıdaki özellikleri ihtiva etmesi zorunludur: a)Tabii, kültürel ve rekreasyonel kaynak değeri ulusal ve uluslararası seviyede özellik ve önem taşımak. b) Kaynak değerleri, gelecek nesillerin miras olarak devralacakları ve sahip olmaktan gururduyacakları seviyede önemli olmak. c) Kaynak değerleri tahrip olmamış veya teknik ve idari müdahalelerle ıslah edilebilir durumda olmak. ç) Saha büyüklüğü; kaynak değerleri yoğunluğu yönünden, özel haller ve adalar dışında, en az 1000 hektarlık bir kara ve/veya deniz alanını içermek ve bu alanın en az yüzde altmışının mutlak koruma ve hassas koruma bölgelerinden oluşması. (2) Tabiat parkı olarak ayrılacak yerlerin aşağıdaki özellikleri ihtiva etmesi zorunludur: a) Ulusal veya bölgesel seviyede üstün tabii fizyocoğrafik yapıya, bitki örtüsü ve yaban hayatı özelliklerine ve manzara güzellikleri ile rekreasyon potansiyeline sahip

* Taslaklar Hakkında Görüş Bildirilmesinde Kullanılacak Form

özelliklerine ve manzara güzellikleri ile rekreasyon potansiyeline sahip olmalıdır. 2- Kaynak ve manzara bütünlüğünü sağlayacak yeterli büyüklükte olmalıdır. 3- Bilhassa açık hava rekreasyonu yönünden farklı ve zengin bir potansiyele sahip olmalıdır. 4- Mahalli örf ve adetlerin, geleneksel arazi kullanma düzeninin ve kültürel manzaraların ilgi çeken örneklerini de ihtiva edebilmelidir. 5- Devletin mülkiyetinde olmalıdır.	fizyocoğrafik yapıya, bitki örtüsü ve yaban hayatı özelliklerine ve manzara güzellikleri ile rekreasyon potansiyeline sahip olmak. b) Kaynak ve manzara bütünlüğünü sağlayacak yeterli büyüklükte olmak. c) Bilhassa açık hava rekreasyonu yönünden farklı ve zengin bir potansiyele sahip olmak. ç)Mahalli örf ve adetlerin ve kültürel manzaraların ilgi çeken örneklerini barındırmak.	olmak. b) Kaynak ve manzara bütünlüğünü sağlayacak yeterli büyüklükte olmak. c) Bilhassa açık hava rekreasyonu yönünden farklı ve zengin bir potansiyele sahip olmak. ç) Mahalli örf ve adetlerin ve kültürel manzaraların ilgi çeken örneklerini barındırmak.
Değerlendirme Deniz alanlarının milli park saha büyüklüğü kriterine dâhil edilmesi olumludur. Ancak mevcut Yönetmelikte yer alan "bu alan bütünüyle koruma ağırlıklı zonlardan meydana gelmelidir" şartının kaldırılması, 1000 hektarlık asgari büyüklüğün tamamının kontrollü kullanım bölgesi olarak belirlenmesinin önünde hukuki bir engel bırakmamaktadır. Bu durumda asgari alan kriteri koruma amacını gerçekleştirmekten uzaklaşarak biçimsel bir eşiğe dönüşmektedir. Benzer biçimde, tabiat parkı, tabiat anıtı ve tabiatı koruma alanları için aranan "Devletin mülkiyetinde olmak" kriteri ile genel ilkeler arasında yer alan mülkiyet ve yönetim bütünlüğü esası metinden çıkarılmıştır. Söz konusu kriterlerin kaldırılması, kamulaştırmayı yalnızca onaylı imar planına dayalı projelerle sınırlayan Madde 26 ile birlikte değerlendirildiğinde, koruma amaçlı mülkiyet edinimi imkânını daraltmakta ve alan bütünlüğünün parçalanması riskini artırmaktadır.		
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM **Tayin, Tespit ve Planlama Tayin ve Tespit** **Madde 9-** Milli Park, tabiat parkı, tabiat anıtı ve tabiatı koruma alanları Kanunun 3'üncü maddesinde açıklanan esaslara göre tayin ve tesbit edilen yer ve yörelere dair uygulama statüleri ve sınırları mahallen duyurulur. Orman İçi Dinlenme Yeri Kriterlerine sahip olduğu tespit edilen sahalar; 2896 sayılı Kanunla değişik	**Tespit ve ilan** **MADDE 8-** (1) Korunan alan tespit çalışmaları, Genel Müdürlük tarafından resen veya gerçek ve tüzel kişilerin taleplerine bağlı olarak başlatılabilir. (2) Etüt ve envanter çalışmaları sonucunda bu Yönetmelikte belirtilen kriterleri sağladığı tespit edilen ve Genel Müdürlükçe uygun	**Tespit ve ilan** **MADDE 8-** (1) Korunan alan tespit çalışmaları, Genel Müdürlük tarafından resen veya gerçek ve tüzel kişilerin taleplerine bağlı olarak başlatılabilir. (2) Etüt ve envanter çalışmaları sonucunda bu Yönetmelikte belirtilen kriterleri sağladığı tespit edilen ve Genel Müdürlükçe uygun görülen alanlar, başka bir kriter aranmaksızın gerektiğinde diğer kurum ve kuruluşların

* Taslaklar Hakkında Görüş Bildirilmesinde Kullanılacak Form

6831 sayılı Orman Kanununun 25 inci maddesi hükümlerine göre, Genel Müdürlüğün onayı ile orman içi dinlenme yeri olarak belirlenir.	görülen alanlar, başka bir kriter aranmaksızın gerektiğinde diğer kurum ve kuruluşların görüşleri de alınarak Kanunun 3'üncü maddesine göre milli park, tabiat parkı, tabiatı koruma alanı veya tabiat anıtı olarak ilan edilir ve idarece mahallen duyurulur. (3) Korunan alanlarda bulunan taşınmazların tapu kayıtlarına, söz konusu taşınmazların korunan alan içerisinde bulunduğuna dair ibare eklenmesi sağlanır. (4) İlan edilen korunan alanlarda diğer kamu kurum ve kuruluşlarınca başka bir adla koruma statüsü çalışması yapılması durumunda Genel Müdürlüğün uygun görüşünün alınması zorunludur. (5) Korunan alanlarda yapılacak etüt ve envanter çalışmalarına ilişkin usul ve esaslar Genel Müdürlük tarafından çıkarılacak tebliğ ile belirlenir.	görüşleri de alınarak Kanunun 3'üncü maddesine göre milli park, tabiat parkı, tabiatı koruma alanı veya tabiat anıtı olarak ilan edilir ve idarece mahallen duyurulur. İlana esas etüt ve envanter raporunun sonuç bölümü ile alan sınırlarını gösteren koordinatlı harita, ilan tarihinden itibaren otuz gün içinde Genel Müdürlüğün internet sitesinde yayımlanır. (3) Korunan alanlarda bulunan taşınmazların tapu kayıtlarına, söz konusu taşınmazların korunan alan içerisinde bulunduğuna dair ibare eklenmesi sağlanır. (4) İlan edilen korunan alanlarda diğer kamu kurum ve kuruluşlarınca başka bir adla koruma statüsü çalışması yapılması durumunda Genel Müdürlüğün uygun görüşünün alınması zorunludur. (5) Korunan alanlarda yapılacak etüt ve envanter çalışmalarına ilişkin usul ve esaslar ile bu çalışmalarda görev alacak meslek disiplinleri Genel Müdürlük tarafından çıkarılacak tebliğ ile belirlenir. (6) Korunan alan statüsünün kaldırılması veya alan sınırlarının daraltılması; ilana esas kaynak değerlerinin ortadan kalktığının veya alanın kriterleri artık taşımadığının bilimsel raporla tespiti hâlinde mümkündür. Bu hâlde ilan usulüne ilişkin hükümler kıyasen uygulanır, gerekçeli karar ve dayanağı bilimsel rapor kamuoyunun erişimine açılır.
Değerlendirme Taslakta korunan alanın ilanı ayrıntılı biçimde düzenlenmiş; buna karşılık statünün kaldırılması veya alan sınırlarının daraltılmasına ilişkin hiçbir usul öngörülmemiştir. Bu boşluk, koruma statüsünün ilan usulüne göre daha az güvenceli bir işlemle sona erdirilmesi sonucunu doğurabilecektir. Ayrıca "gerektiğinde diğer kurum ve kuruluşların görüşleri de alınarak" ifadesiyle kurumlar arası görüş alma ihtiyari bırakılmıştır. İçme-kullanma suyu havzası,		

* Taslaklar Hakkında Görüş Bildirilmesinde Kullanılacak Form

sulak alan, yeraltı suyu besleme alanı veya özel çevre koruma bölgesi ile çakışan alanlarda ilgili idarelerin görüşünün alınmaması, sonradan giderilmesi güç yetki çatışmalarına yol açacaktır. İlana esas etüt raporunun kamuoyuna açıklanmaması ise kararın bilimsel dayanağının denetlenmesini engellemektedir.		
Yeni Madde	**ÜÇÜNCÜ BÖLÜM** **Korunan Alanlarda Bölgeleme, Planlama ve Projelendirme Korunan alanda bölgeleme** **MADDE 9-** (1) Korunan alanlar planlarında koruma öncelikleri doğrultusunda kaynak değeri, ekolojik bütünlük, doğal yapının muhafazası ve insan müdahalesi kriterlerine göre derecelendirilerek mutlak koruma bölgesi, hassas koruma bölgesi, sürdürülebilir kullanım bölgesi ve/veya kontrollü kullanım bölgesi olarak bölgelere ayrılır. (2) Korunan alanda bölgeleme yapılırken aşağıdaki kriterler esas alınır: a) Alanın ilanına gerekçe oluşturan ana kaynak değerleri. b) Kaynak değerlerinin hassasiyeti, nadirliği ve endemiklik durumu. c) Ekosistem ve habitat bütünlüğü ile peyzaj çeşitliliği. ç) Türler için uygun yaşam alanı genişliği. d)Geleneksel kullanımlar, tarihi ve sosyokültürel değerler. e) Jeolojik, jeomorfolojik ve hidrolojik oluşumlar, topoğrafya ve kültürel miras öğeleri. f) Mülkiyet durumu ve alanın vasfı. g) Alanın kaynak değerleri üzerindeki tehdit ve baskılar. ğ) Ekolojik, sosyoekonomik, yasal ve idari sınırlayıcılar ile alan özelinde var olabilecek diğer unsurlar.	**ÜÇÜNCÜ BÖLÜM** **Korunan Alanlarda Bölgeleme, Planlama ve Projelendirme Korunan alanda bölgeleme** **MADDE 9-** (1) Korunan alanlar planlarında koruma öncelikleri doğrultusunda kaynak değeri, ekolojik bütünlük, doğal yapının muhafazası ve insan müdahalesi kriterlerine göre derecelendirilerek mutlak koruma bölgesi, hassas koruma bölgesi, sürdürülebilir kullanım bölgesi ve/veya kontrollü kullanım bölgesi olarak bölgelere ayrılır. (2) Korunan alanda bölgeleme yapılırken aşağıdaki kriterler esas alınır: a) Alanın ilanına gerekçe oluşturan ana kaynak değerleri. b) Kaynak değerlerinin hassasiyeti, nadirliği ve endemiklik durumu. c) Ekosistem ve habitat bütünlüğü ile peyzaj çeşitliliği. ç) Türler için uygun yaşam alanı genişliği. d)Geleneksel kullanımlar, tarihi ve sosyokültürel değerler. e) Jeolojik, jeomorfolojik ve hidrolojik oluşumlar, topoğrafya ve kültürel miras öğeleri. f) Mülkiyet durumu ve alanın vasfı. g) Alanın kaynak değerleri üzerindeki tehdit ve baskılar. ğ) Ekolojik, sosyoekonomik, yasal ve idari sınırlayıcılar ile alan özelinde var olabilecek diğer unsurlar. h) İçme-kullanma suyu temin edilen veya edilmesi planlanan yüzey suyu kaynakları ile bunların koruma alanları, yeraltı suyu besleme alanları ve akifer hassasiyeti. ı) Sulak alanlar ile bunların tampon ve etkilenme bölgeleri.

* Taslaklar Hakkında Görüş Bildirilmesinde Kullanılacak Form

GÖRÜŞ FORMU*

		i) Mevcut ve planlanan atıksu, katı atık ve ulaşım altyapısının kapasitesi ile alanın taşıma kapasitesi. j) Korunan alanın, iklim değişikliğinin tür ve habitatların dağılım alanlarında yol açması beklenen kaymalar da dikkate alınarak, çevresindeki diğer korunan alanlar, ormanlık alanlar, sulak alanlar ve ekolojik koridorlarla olan bağlantısallığı. (3) Bölgeleme yapılırken mutlak koruma ve hassas koruma bölgelerinin dış etkilerden korunması amacıyla tampon bölgeler belirlenir; kullanım yoğunluğunun bu bölgelerden kontrollü kullanım bölgesine doğru kademeli olarak artması esastır.

Değerlendirme

Bölgeleme kriterleri arasında hidrolojik oluşumlar yalnızca jeomorfolojik unsurlarla birlikte ve kaynak değeri niteliğiyle sayılmış; içme-kullanma suyu havzaları, yeraltı suyu besleme alanları ve akifer hassasiyeti bağımsız bir bölgeleme kriteri olarak öngörülmemiştir. Oysa korunan alanların önemli bir bölümü içme suyu havzalarıyla çakışmakta olup, kirletici yükün taşınması bölge sınırlarını değil hidrolojik bağlantıyı izlemektedir.

Ayrıca Madde 11(2)(ğ) ve Madde 12(2)(e)'de hassas koruma ve sürdürülebilir kullanım bölgelerine "tampon görevi" atfedilmesine rağmen, Madde 9(1)'de sayılan bölge türleri arasında tampon bölge bulunmamaktadır. Bölgelerin kademelenmesine ilişkin bir ilke de düzenlenmediğinden, kontrollü kullanım bölgesinin doğrudan mutlak koruma bölgesine komşu olarak belirlenmesi mümkün hâle gelmektedir. Son olarak, mutlak ve hassas koruma bölgeleri için asgari bir alan oranı öngörülmemesi, bölgeleme yetkisinin koruma amacını zayıflatacak biçimde kullanılmasına açık kapı bırakmaktadır.

Kunming-Montreal Küresel Biyoçeşitlilik Çerçevesinin 3 No'lu hedefi, korunan alan sistemlerinin 'iyi bağlantılı' (well-connected) olmasını açıkça şart koşmakta; IUCN de bağlantısallık korumasını (connectivity conservation) türlerin iklim değişikliği karşısında göç edebilmesi için temel bir araç olarak tanımlamaktadır. Taslak, alan içi ekolojik koridorları (Md 11/f) düzenlemekle birlikte, alanlar arası/ölçek ötesi bağlantısallığı ve iklim uyumunu ayrı bir planlama ilkesi olarak ele

* Taslaklar Hakkında Görüş Bildirilmesinde Kullanılacak Form

almamaktadır.		
Yeni Madde	**Hassas koruma bölgesi** **MADDE 11-** (3) Hassas koruma bölgesinde uygulama esasları şunlardır: a) Alanın ekolojik karakterinin ve biyolojik çeşitliliğinin korunması esastır. b) Alanın korunması için zorunluluk arz eden hallerde, bilimsel rapora dayanarak gerekli müdahaleler yapılabilir. Ancak aciliyet gerektiren, savunma ve güvenlik amaçlı faaliyetler ile can ve mal güvenliğini tehlikeye sokan hallerde bilimsel rapor şartı aranmaz. c) Göl aynasının devamlılığının veya alanın rehabilitasyonunu sağlanabilmesi maksatları ile saz kesimi ve dip çamuru temizliği Genel Müdürlükçe yapılır veya yaptırılır. ç) Bu bölgede işletmeciliğe izin verilmez.	**Hassas koruma bölgesi** **MADDE 11-** (3) Hassas koruma bölgesinde uygulama esasları şunlardır: a) Alanın ekolojik karakterinin ve biyolojik çeşitliliğinin korunması esastır. b) Alanın korunması için zorunluluk arz eden hallerde, bilimsel rapora dayanarak gerekli müdahaleler yapılabilir. Ancak aciliyet gerektiren, savunma ve güvenlik amaçlı faaliyetler ile can ve mal güvenliğini tehlikeye sokan hallerde bilimsel rapor şartı aranmaz. c) Göl aynasının devamlılığının veya alanın rehabilitasyonunun sağlanabilmesi maksatlarıyla saz kesimi ve dip çamuru temizliği Genel Müdürlükçe yapılır veya yaptırılır. Bu faaliyetler, öncesinde hazırlanan ve hidrolojik, ekolojik ve çevre mühendisliği disiplinlerini içeren bir ekip tarafından düzenlenen bilimsel rapora dayanılarak yürütülür. Çıkarılacak dip malzemesinde ağır metal, organik kirletici ve besin maddesi analizleri yapılır; malzemenin bertarafı veya değerlendirilmesi dip tarama malzemesinin çevresel yönetimine ilişkin mevzuat hükümlerine göre gerçekleştirilir ve malzeme hiçbir şekilde korunan alan içinde depolanamaz. Saz kesimi, sucul kuş türlerinin üreme dönemi dışında ve alanın tamamında aynı yıl içinde yapılmayacak şekilde rotasyonlu olarak planlanır. ç) Bu bölgede işletmeciliğe izin verilmez.
Değerlendirme Dip çamuru, göl ve sulak alan ekosistemlerinde yıllar boyunca birikmiş ağır metal, kalıcı organik kirletici ve fosfor yükünü barındıran bir çevresel matristir.		

* Taslaklar Hakkında Görüş Bildirilmesinde Kullanılacak Form

GÖRÜŞ FORMU*

Taslakta bu malzemenin analiz edilmesine, sınıflandırılmasına, taşınmasına ve bertarafına ilişkin hiçbir yükümlülük öngörülmemiştir. Uygun yönetilmeyen dip çamuru, karaya alındığında sızıntı suyu yoluyla ikincil kirlilik kaynağına dönüşmekte; su ortamına geri karışması hâlinde ise iç yükleme mekanizmasıyla ötrofikasyonu hızlandırmaktadır. Saz alanları, sucul kuş türleri için üreme ve barınma habitatı oluşturmakta ve aynı zamanda besin maddesi tutulumu yoluyla doğal arıtma işlevi görmektedir. Kesim zamanı ve yöntemi belirlenmeksizin yapılacak müdahaleler, hassas koruma bölgesinin ilan gerekçesini oluşturan kaynak değerine zarar verme riski taşımaktadır.		
	Sürdürülebilir kullanım bölgesi **MADDE 12-** (1) Korunan alanlarda bölgeleme yapılırken tabiatı koruma amacıyla belirlenmiş ilke ve kurallar çerçevesinde çevresel sınırlar gözetilerek doğal ekonomik faaliyetlerin yürütülmesine izin verilen, arazi kullanımının çevreye zararsız olduğu düşünülen, geçiş işlevi gören alanlar sürdürülebilir kullanım bölgesi olarak belirlenir. (2) Bu bölgelerin aşağıdaki kriterlerden bir veya birkaçını sağlaması aranır: a) Doğal karakteri korunarak sürdürülebilir ekonomik faaliyetlerin bulunduğu alanlardır. b) Çeşitli etkenlerle niteliğinde bazı değişiklikler olan, ancak teknik müdahalelerle tabii yapısına kavuşması mümkün olan, onarılabilir doğal alan yapısını muhafaza edebilen alanlardır. c) Sürdürülebilir tarım, hayvancılık ve	**Sürdürülebilir kullanım bölgesi** **MADDE 12-** (1) Korunan alanlarda bölgeleme yapılırken tabiatı koruma amacıyla belirlenmiş ilke ve kurallar çerçevesinde çevresel sınırlar gözetilerek doğal ekonomik faaliyetlerin yürütülmesine izin verilen, arazi kullanımının çevresel etkilerinin sınırlı ve tolere edilebilir olduğu bilimsel raporlarla ortaya konan, geçiş işlevi gören alanlar sürdürülebilir kullanım bölgesi olarak belirlenir. Rapor kapsamında; ekosistemin taşıma kapasitesi, ekolojik eşik değerleri, habitat bütünlüğü, tür popülasyonlarının devamlılığı, su rejimi, toprak özellikleri, karbon depolama kapasitesi ve ekolojik bağlantısallık kriterleri yer almalıdır. Korunan alanlarda gerçekleştirilecek her türlü plan, proje, yapı, tesis ve faaliyet; alanın ilan gerekçesi, ekolojik hassasiyeti, mevcut baskıları, ekolojik taşıma kapasitesi ve kümülatif etkileri bakımından değerlendirilmeden onaylanamaz. (2) Bu bölgelerin aşağıdaki kriterlerden bir veya birkaçını sağlaması aranır: a) Doğal karakteri korunarak sürdürülebilir ekonomik

* Taslaklar Hakkında Görüş Bildirilmesinde Kullanılacak Form

	ormancılık faaliyetleri gerçekleştirilen alanlardır. ç) Zorunlu idari hizmet birimleri, ulaşım ve teknik altyapıya ihtiyaç duyulan alanlar ile yürüyüş yolları ve tur güzergâhlarını barındırır. d) Niteliğine göre göl ve sulak alanlar bulunur. e) Koruma bölgeleri ile kontrollü kullanım bölgesinin birbirine yakın olduğu yerlerde tampon görevi gören koridorlar veya alanlardır. (3) Sürdürülebilir kullanım bölgesinde uygulama esasları şunlardır: a) Ekosistemin devamlılığının sağlanması maksadı ile sulak çayır ve meralarda yapılacak alt plan dâhilinde hayvan otlatılabilir. b)Bu alanlardaki doğal kaynak kullanımlarında mevcut geleneksel kullanıma devam edilir. c) Doğa yürüyüşleri, bisiklet turları, gözlem kuleleri, kuş gözlemi, yürüyüş yolları, mola noktaları, zorunlu teknik altyapı birimleri ile ziyaretçilerin ihtiyacını karşılamak amacıyla imar planı gerektirmeyen uygulamalar yapılabilir. Bu madde kapsamında hazırlanan projeler idarece onaylanmadan uygulamaya geçilemez. ç) Mevzuata uygun olarak yapılmış ve faaliyeti	faaliyetlerin bulunduğu alanlardır. b) Çeşitli etkenlerle niteliğinde bazı değişiklikler olan, ancak teknik müdahalelerle tabii yapısına kavuşması mümkün olan, onarılabilir doğal alan yapısını muhafaza edebilen alanlardır. c) Sürdürülebilir tarım, hayvancılık ve ormancılık faaliyetleri gerçekleştirilen alanlardır. ç) Zorunlu idari hizmet birimleri, ulaşım ve teknik altyapıya ihtiyaç duyulan alanlar ile yürüyüş yolları ve tur güzergâhlarını barındırır. d) Niteliğine göre göl ve sulak alanlar bulunur. e) Koruma bölgeleri ile kontrollü kullanım bölgesinin birbirine yakın olduğu yerlerde tampon görevi gören koridorlar veya alanlardır. (3) Sürdürülebilir kullanım bölgesinde uygulama esasları şunlardır: a) Ekosistemin devamlılığının sağlanması maksadı ile sulak çayır ve meralarda yapılacak alt plan dâhilinde hayvan otlatılabilir. b)Bu alanlardaki doğal kaynak kullanımlarında mevcut geleneksel kullanıma devam edilir. c) Doğa yürüyüşleri, bisiklet turları, gözlem kuleleri, kuş gözlemi, yürüyüş yolları, mola noktaları, zorunlu teknik altyapı birimleri ile ziyaretçilerin ihtiyacını karşılamak

* Taslaklar Hakkında Görüş Bildirilmesinde Kullanılacak Form

	devam etmekte olan bir altyapı uygulaması veya tesisinin bulunması halinde mevcut uygulamaya veya tesise ilişkin ilave bir hat, yapı ya da benzeri yeni bir düzenleme yapılmaması şartlarıyla söz konusu mevcut uygulamalara yönelik asgari düzeyde bakım, onarım ve iyileştirme çalışmaları ile süre uzatımına izin verilebilir. d) Kamu yararının gerektirdiği ihtiyaç hallerinde yol güzergâhının kullanılması şartıyla atıksu, içme suyu, doğal gaz ile elektrik ve iletişim hattı yapılabilir. e) Ulusal güvenlik için zaruret arz eden tesisler yapılabilir. f) Dalyan ve lagün ekosistemleri ile denizler, göller ve diğer iç sularda doğal dengenin devamlılığının sağlanması amacıyla ilgili kamu kurumunun görüşleri doğrultusunda ve herhangi bir yapı yapılmamak şartıyla alanın özelliğinden kaynaklanan geleneksel avcılık yöntemleriyle yapılan balıkçılık faaliyetlerine ve faaliyetlerin sürdürülebilirliğini sağlamak amacıyla mevcutların rehabilitasyonuna, bakımına ve onarımına izin verilebilir. g) Entegre tarım ve hayvancılık tesis talepleri hazırlanan bilimsel rapor doğrultusunda değerlendirilir.	amacıyla imar planı gerektirmeyen uygulamalar yapılabilir. Bu madde kapsamında hazırlanan projeler idarece onaylanmadan uygulamaya geçilemez. ç) Mevzuata uygun olarak yapılmış ve faaliyeti devam etmekte olan bir altyapı uygulaması veya tesisinin bulunması halinde mevcut uygulamaya veya tesise ilişkin ilave bir hat, yapı ya da benzeri yeni bir düzenleme yapılmaması şartlarıyla söz konusu mevcut uygulamalara yönelik asgari düzeyde bakım, onarım ve iyileştirme çalışmaları ile süre uzatımına izin verilebilir. d) Kamu yararının gerektirdiği ihtiyaç hallerinde yol güzergâhının kullanılması şartıyla atıksu, içme suyu, doğal gaz ile elektrik ve iletişim hattı yapılabilir. Atıksu hatlarının sızdırmazlığı, işletmeye alınmadan önce ve sonrasında en az beş yılda bir yapılacak testlerle belgelenir. Korunan alan içinde arıtılmış dahi olsa atıksu deşarjı yapılamaz; atıksu, korunan alan dışındaki bir arıtma tesisine iletilir. Terfi merkezleri için kesintisiz enerji kaynağı ve taşkın-arıza durumlarına ilişkin acil müdahale planı bulundurulması zorunludur. Elektrik iletim ve dağıtım hatlarında kuş çarpması ve elektrik çarpmasını önleyici tedbirler alınır; teknik zorunluluk bulunmayan hâllerde hatların yeraltına alınması esastır. e) Ulusal güvenlik için zaruret arz eden tesisler yapılabilir. f) Dalyan ve lagün ekosistemleri ile denizler, göller ve diğer iç sularda doğal dengenin devamlılığının sağlanması amacıyla ilgili kamu kurumunun görüşleri doğrultusunda

* Taslaklar Hakkında Görüş Bildirilmesinde Kullanılacak Form

	ğ) Sürdürülebilir kullanım bölgesinde bilimsel, eğitim, tanıtım ve rekreasyon amaçlı yürüyüş ve benzeri faaliyetler yapılabilir. Bu faaliyetler işletmeye konu edilemez.	ve herhangi bir yapı yapılmamak şartıyla alanın özelliğinden kaynaklanan geleneksel avcılık yöntemleriyle yapılan balıkçılık faaliyetlerine ve faaliyetlerin sürdürülebilirliğini sağlamak amacıyla mevcutların rehabilitasyonuna, bakımına ve onarımına izin verilebilir. g) Entegre tarım ve hayvancılık tesis talepleri hazırlanan bilimsel rapor doğrultusunda değerlendirilir. ğ) Sürdürülebilir kullanım bölgesinde bilimsel, eğitim, tanıtım ve rekreasyon amaçlı yürüyüş ve benzeri faaliyetler yapılabilir. Bu faaliyetler işletmeye konu edilemez.
Değerlendirme Alanın sürdürülebilirliğinin hangi ekolojik göstergelere göre belirleneceği belirtilmemiştir. “Sürdürülebilir kullanım” kavramı ölçülebilir ekolojik kriterlere bağlanmadığı için yoruma açıktır. Ekosistemin taşıma kapasitesi, ekolojik eşik değerleri, habitat bütünlüğü, tür popülasyonlarının devamlılığı, su rejimi, toprak özellikleri, karbon depolama kapasitesi ve ekolojik bağlantısallık gibi ölçütlerin yer aldığı bir değerlendirme mekanizması kurulmalıdır. Hüküm, sürdürülebilir kullanım bölgesinde atıksu hattı yapılmasına izin vermekle birlikte, atıksuyun nereye iletileceği, hattın sızdırmazlık koşulları, terfi merkezlerinde enerji kesintisi veya arıza hâlinde uygulanacak acil müdahale usulü konularında hiçbir güvence içermemektedir. Korunan alan içinde meydana gelecek bir hat kırılması veya terfi arızası, doğrudan yüzey suyu ve yeraltı suyu kirliliğine yol açacak niteliktedir. Hassas koruma bölgesi için Madde 11(3)(l)'de mevcut teknik altyapı hatlarının yeraltına alınması esası benimsenmişken, sürdürülebilir kullanım bölgesinde yeni yapılacak hatlar için karşılaştırılabilir bir teknik standart öngörülmemiş olması, düzenleme içinde tutarsızlık oluşturmaktadır.		
	Kontrollü kullanım bölgesi **MADDE 13-** (1) Korunan alanlarda bölgeleme yapılırken korunan alan sınırları içinde arazi kullanımının doğaya etkisinin en az olduğu, turizm ve rekreasyon faaliyetlerinin	**Kontrollü kullanım bölgesi** **MADDE 13-** (1) Korunan alanlarda bölgeleme yapılırken korunan alan sınırları içinde arazi kullanımının doğaya etkisinin en az olduğu, turizm ve rekreasyon faaliyetlerinin yürütüldüğü alanlar ile yerleşim yerlerinin

* Taslaklar Hakkında Görüş Bildirilmesinde Kullanılacak Form

	yürütüldüğü alanlar ile yerleşim yerlerinin bulunduğu, tabii ve kültürel kaynak değerlerinin korunması şartıyla izin verilen alanlar kontrollü kullanım bölgesi olarak belirlenir. (2) Bu bölgelerin aşağıdaki kriterlerden bir veya birkaçını sağlaması aranır: a) Yerleşim alanları, köy, mahalle, yayla ve mezra gibi iskân ve imara konu alanlar yer alabilir. b) Yöre halkına ve alanın yönetimine katkı sağlayacak ekonomik potansiyele sahiptir. c) Onaylı çevre düzeni planı, nazım imar planı ve uygulama imar planlarında yer alan, kentsel yerleşimler ile korunan alan içinde kalan zorunlu doğal ve kültürel değerlerin korunduğu gelişme alanlarıdır. (3) Kontrollü kullanım bölgesinde uygulama esasları şunlardır: a) Bu alanlarda yapılaşmaya ilişkin uygulamalarda 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanunu ile 2863 sayılı Kanun ve ilgili yönetmelik hükümleri geçerlidir. b) Bu alanlarda yapılacak uygulamalarda 6831 sayılı Kanunun ek 14 üncü maddesinin şartları	bulunduğu, tabii ve kültürel kaynak değerlerinin korunması şartıyla izin verilen alanlar kontrollü kullanım bölgesi olarak belirlenir. Korunan alanlarda hiçbir kullanım kararı, ekosistem bütünlüğünü, ekolojik süreçleri, biyolojik çeşitliliği ve alanın taşıma kapasitesini olumsuz yönde etkileyemez. (2) Bu bölgelerin aşağıdaki kriterlerden bir veya birkaçını sağlaması aranır: a) Yerleşim alanları, köy, mahalle, yayla ve mezra gibi iskân ve imara konu alanlar yer alabilir. b) Yöre halkına ve alanın yönetimine katkı sağlayacak ekonomik potansiyele sahiptir. c) Onaylı çevre düzeni planı, nazım imar planı ve uygulama imar planlarında yer alan, kentsel yerleşimler ile korunan alan içinde kalan zorunlu doğal ve kültürel değerlerin korunduğu gelişme alanlarıdır. (3) Kontrollü kullanım bölgesinde uygulama esasları şunlardır: a) Bu alanlarda yapılaşmaya ilişkin uygulamalarda 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanunu ile 2863 sayılı Kanun ve ilgili yönetmelik hükümleri geçerlidir. b) Bu alanlarda yapılacak uygulamalarda 6831 sayılı Kanunun ek 14 üncü maddesinin şartları oluşmuşsa imar planı şartı aranmaz.

* Taslaklar Hakkında Görüş Bildirilmesinde Kullanılacak Form

	oluşmuşsa imar planı şartı aranmaz. c) Alan kullanımlarına ilişkin hazırlanan imar planları ve projeler idarece onaylanmadan uygulamaya geçilemez. ç) Sürdürülebilir kullanım bölgesi içerisinde yapılabilecek her türlü faaliyet kontrollü kullanım bölgesinde de yapılabilir. d) Bu alanlarda ziyaretçilerin rekreasyon, yeme, içme ve dinlenme gibi ihtiyaçlarına yönelik yapı ve tesisler yer alabilir. e) Bu alanlarda doğa koruma maksatlı eğitim, tanıtım ve bilgilendirmeye yönelik yapı ve tesisler yer alabilir. f) Bu alanlarda konaklama ve turizm tesisleri, kamp alanları, idari hizmet birimleri, ulaşım ve teknik altyapı tesisleri ile günübirlik faaliyetlerin yürütüldüğü alanlar yer alabilir.	c) Alan kullanımlarına ilişkin hazırlanan imar planları ve projeler idarece onaylanmadan uygulamaya geçilemez. ç) Sürdürülebilir kullanım bölgesi içerisinde yapılabilecek her türlü faaliyet kontrollü kullanım bölgesinde de yapılabilir. d) Bu alanlarda ziyaretçilerin rekreasyon, yeme, içme ve dinlenme gibi ihtiyaçlarına yönelik yapı ve tesisler yer alabilir. e) Bu alanlarda doğa koruma maksatlı eğitim, tanıtım ve bilgilendirmeye yönelik yapı ve tesisler yer alabilir. f) Bu alanlarda konaklama ve turizm tesisleri, kamp alanları, idari hizmet birimleri, ulaşım ve teknik altyapı tesisleri ile günübirlik faaliyetlerin yürütüldüğü alanlar yer alabilir.
Değerlendirme Kullanım olanakları genişlerken ekosistem üzerindeki üst sınırlar yeterince açık değildir. Kontrollü kullanım bölgesinde yapılaşmaya ilişkin uygulamalarda İmar Kanunu ve diğer mevzuat hükümlerinin uygulanacağı belirtilmekte; ayrıca konaklama ve turizm tesisleri, kamp alanları, ulaşım ve teknik altyapı tesislerine olanak tanınmaktadır. Mevcut yerleşimler dışında yeni imar alanlarının oluşturulması ve yeni faaliyetlerin tanımlanmasından kaynaklı oluşabilecek risklere karşı korumayı önceleyen düzenleme yapılmalıdır.		
Madde 16- Bu Yönetmelik kapsamına giren hizmetlerin taşradaki uygulaması bölge müdürlüklerince yürütülür. (Katılıma ilişkin bir hüküm bulunmamaktadır.)	**Korunan alan planlarının hazırlanması** **MADDE 14** (1) Milli parklar için uzun devreli gelişme planı, tabiat parkları için gelişme planı, tabiat anıtı ve	**Korunan alan planlarının hazırlanması** **MADDE 14** (1) Milli parklar için uzun devreli gelişme planı, tabiat parkları için gelişme planı, tabiat anıtı ve tabiatı

* Taslaklar Hakkında Görüş Bildirilmesinde Kullanılacak Form

	tabiatı koruma alanları için yönetim planı ilgili bakanlıkların görüşü alınarak, gerektiğinde ilgili kamu idareleri ile kurum veya kuruluşlarının görüşleri ve fiili katkıları ile idare tarafından hazırlanır veya hazırlattırılır. (2) Planlanan alanların içinde taşınmaz kültür varlıkları ve bunların koruma alanları ile tarihi, arkeolojik, kentsel, kentsel-arkeolojik sitlerin bulunması halinde, kültür varlıkları koruma alanları ve sitler ile bunların etkileşim geçiş sahalarıyla sınırlı kalmak kaydıyla ilgili kültür varlıklarını koruma bölge kurulunun uygun görüşü alınır. (3) Hazırlanan planlar için ilgili kurum ve kuruluşlar görüşlerini en geç otuz gün içerisinde bildirmek zorundadır. Bu süre içerisinde görüş bildirilmediği takdirde plan hakkında olumlu görüş verilmiş sayılır. (4) Planlama süreci; korunan alanın ve yakın çevresinin planlamada değerlendirilmesi gereken tüm verilerinin araştırıldığı, toplandığı ve analiz edildiği analitik etüt aşaması; bu verilerin değerlendirilmesi sonucunda korunan alanla bütünleştirilen değerlerin ve bu değerler arasındaki ilişkilerin tanımlandığı, planlamaya temel oluşturacak sorun ve olanakların belirlendiği sentez aşaması ile bu çalışmaların sonucunda elde edilen veriler doğrultusunda alanın yönetimine ilişkin plan kararlarının oluşturulması aşamalarından oluşur. (5) Planların hazırlanması sürecinde, ilgili bakanlıkların, valiliklerin, yerel yönetimlerin, gönüllü kuruluşların ve bilim insanlarının katılımı ile paydaş toplantısı yapılabilir. Paydaş toplantısında sunulan talep ve görüşler tutanağa	koruma alanları için yönetim planı ilgili bakanlıkların görüşü alınarak, gerektiğinde ilgili kamu idareleri ile kurum veya kuruluşlarının görüşleri ve fiili katkıları ile idare tarafından hazırlanır veya hazırlattırılır. (2) Planlanan alanların içinde taşınmaz kültür varlıkları ve bunların koruma alanları ile tarihi, arkeolojik, kentsel, kentsel-arkeolojik sitlerin bulunması halinde, kültür varlıkları koruma alanları ve sitler ile bunların etkileşim geçiş sahalarıyla sınırlı kalmak kaydıyla ilgili kültür varlıklarını koruma bölge kurulunun uygun görüşü alınır. (3) Hazırlanan planlar için ilgili kurum ve kuruluşlar görüşlerini en geç altmış gün içerisinde bildirmek zorundadır. Gerekçeli talep hâlinde bu süre bir defaya mahsus olmak üzere otuz gün uzatılır. Süresi içinde görüş bildirilmemesi hâlinde ilgili kurum ve kuruluş nezdinde bir defa daha yazılı olarak talepte bulunulur ve bu talebe de cevap verilmemesi hâlinde durum plan raporunda gerekçesiyle birlikte belirtilir. Su kaynaklarının korunması, çevre yönetimi, kültür varlıklarının korunması ve tabiat varlıklarının korunmasından sorumlu idarelerin görüşleri bakımından süre geçmekle olumlu görüş verilmiş sayılmaz. (5) Planların hazırlanması sürecinde, ilgili bakanlıkların, valiliklerin, yerel yönetimlerin, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğine bağlı ilgili meslek odalarının, gönüllü kuruluşların ve bilim insanlarının katılımı ile en az bir paydaş toplantısı yapılır. Paydaş toplantısında sunulan talep ve görüşler tutanağa bağlanarak planlama sürecinde

* Taslaklar Hakkında Görüş Bildirilmesinde Kullanılacak Form

	bağlanarak planlama sürecinde değerlendirilir. (6) Planların hazırlanmasında katılımı sağlamak üzere anket, kamuoyu yoklaması ve araştırması, toplantı, çalıştay, internet ortamında duyuru ve bilgilendirme gibi yöntemler kullanılabilir. (7) Alınan görüşlerin değerlendirilmesi sonucunda nihai hale getirilen planlar, Genel Müdürlük tarafından onaylanarak yürürlüğe konur. (8) Planlar onaylandıktan sonra üst ölçekli çevre düzeni planlarında doğa koruma alanı olarak gösterilmek üzere ilgili Bakanlığa gönderilir. Korunan alanın sınırları çevre düzeni planlarına işlenerek bu sınırlar dâhilinde korunan alan plan kararlarının geçerli olacağı hükmüne yer verilir.	değerlendirilir. (6) Planların hazırlanmasında katılımı sağlamak üzere anket, kamuoyu yoklaması ve araştırması, toplantı, çalıştay, internet ortamında duyuru ve bilgilendirme gibi yöntemler kullanılabilir. Plan taslağı ve plan raporu, onaydan önce en az otuz gün süreyle Genel Müdürlüğün internet sitesinde askıya çıkarılır; bu süre içinde iletilen görüşler değerlendirilerek gerekçeli sonuçları plan raporunda yayımlanır. (7) Alınan görüşlerin değerlendirilmesi sonucunda nihai hale getirilen planlar, Genel Müdürlük tarafından onaylanarak yürürlüğe konur. (8) Planlar onaylandıktan sonra üst ölçekli çevre düzeni planlarında doğa koruma alanı olarak gösterilmek üzere ilgili Bakanlığa gönderilir. Korunan alanın sınırları çevre düzeni planlarına işlenerek bu sınırlar dâhilinde korunan alan plan kararlarının geçerli olacağı hükmüne yer verilir.

Değerlendirme

Zımni olumlu görüş (sükûtun kabul sayılması) düzenlemesi, idari süreçlerin hızlandırılması amacına hizmet etmekle birlikte, telafisi imkânsız zarar doğurabilecek koruma kararları bakımından ihtiyat ilkesiyle bağdaşmamaktadır.

Otuz günlük süre, korunan alan ölçeğindeki bir planın su kaynakları, atıksu altyapısı, çevresel etkiler ve kültür varlıkları yönünden değerlendirilmesi için yetersizdir. Görüş bildirilmemesi hâlinde planın olumlu görüş almış sayılması, ilgili idarelerin kendi mevzuatlarından doğan koruma yükümlülüklerinin fiilen devre dışı bırakılması sonucunu doğurmakta ve idari işlemin maddi dayanağını zayıflatarak yargısal denetimde iptal riski oluşturmaktadır.

IUCN'in yönetişim tipolojisi (governance types A-D) ve BM Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi'nin 8(j) maddesi, korunan alan yönetiminde yerel ve yerli toplulukların sürekli katılımını ve elde edilen faydaların adil paylaşımını temel ilke olarak benimsemektedir. Taslağın kendisi Md 15/(2)-e'de 'yerel halkın sosyal ve ekonomik refahının teşvik edilmesi'ni bir planlama ilkesi olarak tanımlamakta, ancak bunu hayata geçirecek kurumsal bir mekanizma öngörmemektedir; önerilen düzenleme bu ilkeyi uygulanabilir kılacaktır.

* Taslaklar Hakkında Görüş Bildirilmesinde Kullanılacak Form

GÖRÜŞ FORMU*

Katılıma ilişkin araçların tamamı "yapılabilir" ve "kullanılabilir" biçiminde ihtiyari düzenlenmiştir. Bu hâliyle katılım, idarenin takdirine bağlı bir tercihe indirgenmekte; hiçbir katılım aracı kullanılmadan hazırlanan bir plan da usulen geçerli hâle gelmektedir. Korunan alan planları, mülkiyet, geçim faaliyetleri, su kullanımı ve ziyaretçi erişimi üzerinde uzun süreli etkiler doğurmaktadır. Bu nedenle plan taslağının onaydan önce kamuoyunun bilgisine sunulmaması, bilgiye erişim ve karar süreçlerine katılım ilkeleriyle bağdaşmamaktadır. Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının paydaş listesinde sayılmaması ise 6235 sayılı Kanun'la Birliğe ve bağlı odalara verilen kamusal görevlerle uyumlu değildir.		
Madde 10- Bu yönetmeliğin uygulanacağı yerlerin; etüd, envanter ve araştırması ile Milli Park Planlaması ve kaynak amenajmanı planlarıyla ilgili usul ve esaslar teknik izahnamede açıklanır.	**Korunan alanda planlama esasları** **MADDE 15-** (1) Korunan alan planları, 14/6/2014 tarih ve 29030 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliğindeki planlama kademelenmesine uygun olarak hazırlanır. (2) Planlama yapılırken aşağıda belirtilen ilkelere uyulur: a) Korunan alanın ilanına gerekçe oluşturan ana kaynak değeri temel alınarak planlama yapılır. b) Korunan alan planlarının hazırlanmasında; alanın ekolojik, tabii, kültürel, jeolojik ve tarihi kaynak değerleri ve mülkiyet dikkate alınır. c) Tehdit veya tehlike altındaki türler ve habitatlar, ekosistem bütünlüğü, peyzaj çeşitliliği ve türler için uygun yaşam alanı genişliği göz önünde bulundurulur. ç) Sahanın koruma hedefleri belirlenir ve koruma amaçları net bir şekilde tanımlanır. d) Yasal, çevresel ve diğer sınırlayıcı unsurlar ile sahaya yönelik tehditler dikkate alınır. e) Yerel halkın sosyal ve ekonomik refahını teşvik edecek sosyoekonomik faaliyetler belirlenir. f) Korunan alana ilişkin yapılaşma ve kullanım kararları belirlenirken, korunan alandaki koruma-kullanma dengesinin ve kaynakların	**Korunan alanda planlama esasları** **MADDE 15-** (1) Korunan alan planları, 14/6/2014 tarih ve 29030 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliğindeki planlama kademelenmesine uygun olarak hazırlanır. (2) Planlama yapılırken aşağıda belirtilen ilkelere uyulur: a) Korunan alanın ilanına gerekçe oluşturan ana kaynak değeri temel alınarak planlama yapılır. b) Korunan alan planlarının hazırlanmasında; alanın ekolojik, tabii, kültürel, jeolojik ve tarihi kaynak değerleri ve mülkiyet dikkate alınır. c) Tehdit veya tehlike altındaki türler ve habitatlar, ekosistem bütünlüğü, peyzaj çeşitliliği ve türler için uygun yaşam alanı genişliği göz önünde bulundurulur. ç) Sahanın koruma hedefleri belirlenir ve koruma amaçları net bir şekilde tanımlanır. d) Yasal, çevresel ve diğer sınırlayıcı unsurlar ile sahaya yönelik tehditler dikkate alınır. e) Yerel halkın sosyal ve ekonomik refahını teşvik edecek sosyoekonomik faaliyetler belirlenir. f) Korunan alana ilişkin yapılaşma ve kullanım kararları belirlenirken, korunan alandaki koruma-kullanma dengesinin ve kaynakların sürdürülebilirliğinin sağlanması esastır. Bu amaçla korunan alanlarda, kaynak değerlerin kullanımını ve

* Taslaklar Hakkında Görüş Bildirilmesinde Kullanılacak Form

	sürdürülebilirliğinin sağlanması esastır. Bu amaçla korunan alanlarda, kaynak değerlerin kullanımını ve bunlardan faydalanmayı kısıtlayıcı kararlar alınabilir. Ayrıca ziyaretçi kullanımının kaynak değerlere zarar vermesini önleyici tedbirler alınır. g) Korunan alanlarda bulunan yerleşim yerlerinin ihtiyaçları çevre düzeni planında öngörülen kararlara göre belirlenir. (3) Korunan alan planlarının hazırlanması, düzenlenmesi ve haritalandırılmasına dair esaslar Genel Müdürlük tarafından çıkarılacak tebliğ ile belirlenir.	bunlardan faydalanmayı kısıtlayıcı kararlar alınabilir. Ayrıca ziyaretçi kullanımının kaynak değerlere zarar vermesini önleyici tedbirler alınır. g) Korunan alanlarda bulunan yerleşim yerlerinin ihtiyaçları çevre düzeni planında öngörülen kararlara göre belirlenir. ğ) Planlamada alanın taşıma kapasitesi hesaplanır. Hesaplamada; su temini kapasitesi, atıksu toplama ve arıtma kapasitesi, katı atık toplama ve bertaraf kapasitesi, otopark ve ulaşım kapasitesi, hassas türlerin rahatsız edilme eşikleri ile akustik kalite parametreleri esas alınır. Taşıma kapasitesi en geç beş yılda bir güncellenir ve ziyaretçi değerlendirme raporuyla birlikte yayımlanır. h) Planlamada iklim değişikliğinin alan üzerindeki etkileri, artan orman yangını ve taşkın riski, su bütçesindeki değişim ve karbon yutak kapasitesi değerlendirilir; uyum tedbirlerine plan kararlarında yer verilir. ı) Planlamada peyzaj ölçeğinde ekolojik bağlantısallığın sağlanması ve iklim değişikliğine dirençli bir korunan alan ağının oluşturulmalıdır. (3) Korunan alan planları; alanın niteliğine göre orman mühendisliği, peyzaj mimarlığı, şehir ve bölge planlama, biyoloji, çevre mühendisliği, ziraat mühendisliği, jeoloji mühendisliği, harita mühendisliği ve mimarlık disiplinlerinden oluşan bir ekip tarafından hazırlanır. Alanın su kaynakları, atıksu ve katı atık altyapısı, kirlilik izleme, hava kalitesi,

* Taslaklar Hakkında Görüş Bildirilmesinde Kullanılacak Form

		çevresel gürültü ve taşıma kapasitesinin kirlilik yükü bileşenine ilişkin bölümleri çevre mühendisi tarafından hazırlanır ve imzalanır. Ekipte yer alacak meslek disiplinleri ile asgari nitelikler, Genel Müdürlük tarafından çıkarılacak tebliğ ile belirlenir.

Değerlendirme

Taslakta korunan alan planlarının hangi meslek disiplinlerinden oluşan ekiplerce hazırlanacağı hiçbir maddede belirlenmemiştir. Plan içeriğinin ekolojik, hidrolojik, altyapısal ve mekânsal bileşenleri bir arada barındırdığı dikkate alındığında, ekip bileşiminin tebliğ düzeyinde dahi tanımlanmamış olması, plan kalitesinin ve teknik sorumluluğun izlenebilirliğini ortadan kaldırmaktadır.

Odamız, korunan alan planlamasının bütününde birincil yetkinlik iddiasında bulunmamakta; biyolojik envanter, orman amenajmanı, peyzaj tasarımı ve mimari projelendirme konularının ilgili disiplinlerin uzmanlık alanı olduğunu kabul etmektedir. Buna karşılık su temini ve atıksu altyapısı, katı atık yönetimi, kirlilik izleme, hava kalitesi, çevresel gürültü ve taşıma kapasitesinin kirlilik yükü bileşeni, doğrudan çevre mühendisliği eğitim müfredatı ve mesleki yetki alanı içindedir. Bu bölümlerin ilgili meslek disiplini tarafından hazırlanmaması, planların uygulanabilirliğini zayıflatmaktadır.

Ayrıca taşıma kapasitesi Madde 4(ö)'de tanımlanmış ve Madde 5(1)(a)(7)'de aşılmaması esas alınmış olmasına rağmen, hesaplanmasına, yöntemine ve güncellenmesine ilişkin hiçbir hüküm bulunmamaktadır. Ölçülmeyen bir eşiğin aşılıp aşılmadığının denetlenmesi mümkün değildir.

Yeni Madde	**Korunan alan planlarının yürürlüğü** **MADDE 16-** (1) Planların yürürlük süresi onaylanmasını müteakip on yıldır. Ancak bu Yönetmeliğin 17 nci maddesinde belirtilen plan revizyonu şartları oluşmuşsa revizyon yapılarak plan yürürlükten kaldırılabilir. (2) Korunan alanlarda Kanun kapsamında statü değişikliği yapılması halinde koruma statüsüne uygun olarak yeni plan yapılır. Ancak statü değişikliğinden önce yürürlükte bulunan plan, yeni plan yürürlüğe girinceye kadar yürürlükte kalmaya	**Korunan alan planlarının yürürlüğü** **MADDE 16-** (1) Planların yürürlük süresi onaylanmasını müteakip on yıldır. Sürenin dolmasına en geç bir yıl kala yeni plan çalışmalarına başlanır; yeni plan yürürlüğe girinceye kadar mevcut plan yürürlükte kalmaya devam eder. Ancak bu Yönetmeliğin 17'nci maddesinde belirtilen plan revizyonu şartları oluşmuşsa revizyon yapılarak plan yürürlükten kaldırılabilir. Revizyon, Madde 17'de

* Taslaklar Hakkında Görüş Bildirilmesinde Kullanılacak Form

	devam eder. (3) Yürürlükteki planın yargı yoluyla yürütmesinin durdurulması veya iptal edilmesi durumunda varsa bu plandan önceki geçerli en son plan, yeni plan yapılıncaya kadar başkaca bir işleme gerek kalmaksızın yürürlüğe girmiş sayılır. **Korunan alan planlarının revizyonu, tadilatı ve ilaveleri** **MADDE 17-** (1) Korunan alanın mevcut durumu üzerinden yapılan değerlendirmeler sonucunda, planın kaynak değerlerinin korunması ve geliştirilmesine yeterince cevap vermediği veya uygulanmasında güçlüklerin ortaya çıktığı durumlarda plan yenilenmek suretiyle revizyon yapılabilir. (2) Planın bölgelemesinin değiştirilmediği, ilave alan kullanım kararı getirilmeyen ve plan üzerinde sınırlı değişiklik yapılan durumda revizyon gerekmez, plan tadilatı yapılır. (3) Korunan alanın sınırlarının genişletilmesi durumunda plan revizyonuna gerek olmadan mevcut plana plan ilavesi yapılır. (4) Beş yılı doldurmayan planlar olağanüstü haller, kamu yararı ve zaruret hali haricinde revize edilemez. (5) Korunan alan planlarında revizyon, tadilat ve plan ilavesi yapılmasına ilişkin usul ve esaslar Genel Müdürlük tarafından çıkarılacak tebliğ ile belirlenir. (6) Korunan alanlarda plan revizyonu, ilavesi ve tadilatları da planların hazırlanmasındaki usule uygun olarak yapılır.	belirtilen şartlara tabidir. (2) Korunan alanlarda Kanun kapsamında statü değişikliği yapılması halinde koruma statüsüne uygun olarak yeni plan yapılır. Ancak statü değişikliğinden önce yürürlükte bulunan plan, yeni plan yürürlüğe girinceye kadar yürürlükte kalmaya devam eder. (3) Yürürlükteki planın yargı yoluyla yürütmesinin durdurulması veya iptal edilmesi durumunda varsa bu plandan önceki geçerli en son plan, yeni plan yapılıncaya kadar başkaca bir işleme gerek kalmaksızın yürürlüğe girmiş sayılır. **Korunan alan planlarının revizyonu, tadilatı ve ilaveleri** **MADDE 17-** (1) Korunan alanın mevcut durumu üzerinden yapılan değerlendirmeler sonucunda, planın kaynak değerlerinin korunması ve geliştirilmesine yeterince cevap vermediği veya uygulanmasında güçlüklerin ortaya çıktığı durumlarda plan yenilenmek suretiyle revizyon yapılabilir. (2) Planın bölgelemesinin değiştirilmediği, ilave alan kullanım kararı getirilmeyen ve plan üzerinde sınırlı değişiklik yapılan durumda revizyon gerekmez, plan tadilatı yapılır. Ancak plan yürürlük süresi içinde yapılan tadilatların kümülatif etkisinin plan bütününde bölgeleme veya alan kullanım kararı değişikliği sonucunu doğurması hâlinde revizyon usulü uygulanır (3) Korunan alanın sınırlarının genişletilmesi durumunda plan revizyonuna gerek olmadan mevcut plana plan ilavesi yapılır.

* Taslaklar Hakkında Görüş Bildirilmesinde Kullanılacak Form

		(4) Beş yılı doldurmayan planlar olağanüstü haller, kamu yararı ve zaruret hali haricinde revize edilemez. Bu hâllerde revizyon gerekçesi bilimsel raporla ortaya konulur ve gerekçeli karar kamuoyunun erişimine açılır. (5) Korunan alan planlarında revizyon, tadilat ve plan ilavesi yapılmasına ilişkin usul ve esaslar Genel Müdürlük tarafından çıkarılacak tebliğ ile belirlenir. (6) Korunan alanlarda plan revizyonu, ilavesi ve tadilatları da planların hazırlanmasındaki usule uygun olarak yapılır.
Değerlendirme Madde 16(1) on yıllık yürürlük süresi öngörmekte; ancak sürenin dolması hâlinde ne olacağı düzenlenmemiştir. Yargısal iptal hâli için Madde 16(3)'te boşluk doldurucu bir hüküm getirilmişken, olağan süre sonu için benzer bir hükmün bulunmaması, planı sona ermiş korunan alanların plansız kalması riskini doğurmaktadır. Madde 16(1) revizyon şartlarının oluşması hâlinde planın yürürlükten kaldırılabileceğini öngörürken, Madde 17(4) beş yılını doldurmayan planların istisnalar dışında revize edilemeyeceğini hükme bağlamaktadır. İki hüküm arasındaki ilişki metinde kurulmamıştır. Ayrıca plan tadilatı için sayısal veya kümülatif bir sınır getirilmemesi, ardışık tadilatlar yoluyla revizyon usulünün ve beş yıllık sınırlamanın fiilen aşılmasına imkân tanımaktadır.		
İmar Uygulama Planları Madde 12- Milli Park uzun devreli gelişme planı uyarınca iskân ve yapılaşmaya konu olan yerler için, mahalli gelişme planı karakterindeki, imar mevzuatına uygun imar uygulama planları, milli park uzun devreli gelişme planı hüküm ve kararlarına uygun olarak, hazırlanır veya hazırlattırılır, Bayındırlık ve İskan Bakanlığının onayı ile yürürlüğe girer.	**Korunan alanlarda imar planları** **MADDE 18**- (1) Milli park, tabiat parkı ve tabiat anıtlarında iskân ve yapılaşmaya konu olacak yerler için yapılacak her tür ve ölçekteki imar planları yürürlükteki korunan alan planlarının karar ve hükümlerine uygun olarak hazırlanır. (2) Milli park, tabiat parkı ve tabiat anıtlarında, planlarında öngörülen otel, konaklama tesisi veya turizm tesislerinde uygulamaya geçilmeden önce imar planının yapılması zorunludur. (3) İmar planları; Kanun, 3194 sayılı Kanun ve	**Korunan alanlarda imar planları** **MADDE 18**- (1) Milli park, tabiat parkı ve tabiat anıtlarında iskân ve yapılaşmaya konu olacak yerler için yapılacak her tür ve ölçekteki imar planları yürürlükteki korunan alan planlarının karar ve hükümlerine uygun olarak hazırlanır. (2) Milli park ve tabiat parklarında, planlarında öngörülen otel, konaklama tesisi veya turizm tesislerinde uygulamaya geçilmeden önce imar planının yapılması zorunludur. Tabiat anıtlarında ve

* Taslaklar Hakkında Görüş Bildirilmesinde Kullanılacak Form

	ilgili diğer mevzuat kapsamındaki usul ve esaslara uygun olarak idare tarafından hazırlandıktan veya hazırlattırıldıktan sonra Genel Müdürlük uygun görüşü alınarak Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca onaylanır. İmar planları hazırlanırken aşağıdaki esaslara uyulur: a) İmar planları, varsa kadastral durumu işlenmiş güncel onaylı hâlihazır haritalar üzerine çizilir. Kıyı alanlarına rastlayan paftalarda, kıyı kenar çizgisinin onayına ilişkin bilgi ve belgelerin bulunması zorunludur. b) 12/3/1982 tarihli ve 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu'nun 8 inci maddesi kapsamında Kültür ve Turizm Bakanlığına tahsis edilen yerler hariç orman veya orman rejimine tabi alanlar ile Hazine taşınmazlarında azami kat yüksekliği 12,50 metreyi ve kat adedi üç katı geçemez. Konaklama tesis alanı olarak ayrılan parsellerde yatak kapasitesi iki yüz elliyi geçemez. (4) Korunan alanlar ile taşınmaz kültür varlıkları ve bunların koruma alanları ile tarihi, arkeolojik, kentsel, kentsel-arkeolojik sitlerin çakışması halinde korunan alanlarda hazırlanan veya hazırlattırılan koruma amaçlı imar planlarında kültür varlıkları koruma alanları ve sitler ile bunların etkileşim geçiş sahalarıyla sınırlı kalmak kaydıyla ilgili Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun uygun görüşü alınır. (5) Milli park, tabiat parkı ve tabiat anıtlarında, planlarında öngörülmekle birlikte bu alanların bütünlüğü ile tabii ve kültürel kaynak değerlerine etkisi olabilecek faaliyetler için, imar planı hazırlama sürecinde Genel Müdürlük tarafından ekolojik etki değerlendirmesi raporunun hazırlanması talep edilebilir. Bu raporda, faaliyetin,	tabiatı koruma alanlarında bu nitelikte tesis öngörülemez. (3) İmar planları; Kanun, 3194 sayılı Kanun ve ilgili diğer mevzuat kapsamındaki usul ve esaslara uygun olarak idare tarafından hazırlandıktan veya hazırlattırıldıktan sonra Genel Müdürlük uygun görüşü alınarak Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca onaylanır. İmar planları hazırlanırken aşağıdaki esaslara uyulur: a) İmar planları, varsa kadastral durumu işlenmiş güncel onaylı hâlihazır haritalar üzerine çizilir. Kıyı alanlarına rastlayan paftalarda, kıyı kenar çizgisinin onayına ilişkin bilgi ve belgelerin bulunması zorunludur. b) 12/3/1982 tarihli ve 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu'nun 8 inci maddesi kapsamında Kültür ve Turizm Bakanlığına tahsis edilen yerler hariç orman veya orman rejimine tabi alanlar ile Hazine taşınmazlarında azami kat yüksekliği 12,50 metreyi ve kat adedi üç katı geçemez. Konaklama tesis alanı olarak ayrılan parsellerde yatak kapasitesi iki yüz elliyi geçemez. (4) Korunan alanlar ile taşınmaz kültür varlıkları ve bunların koruma alanları ile tarihi, arkeolojik, kentsel, kentsel-arkeolojik sitlerin çakışması halinde korunan alanlarda hazırlanan veya hazırlattırılan koruma amaçlı imar planlarında kültür varlıkları koruma alanları ve sitler ile bunların etkileşim geçiş sahalarıyla sınırlı kalmak kaydıyla ilgili Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun uygun görüşü alınır. (5) Milli park, tabiat parkı ve tabiat anıtlarında, planlarında öngörülmekle birlikte bu alanların bütünlüğü ile tabii ve kültürel kaynak değerlerine

* Taslaklar Hakkında Görüş Bildirilmesinde Kullanılacak Form

	korunan alanda ekosistem bütünlüğü, biyolojik çeşitlilik, habitat kalitesi, türlerin yaşam alanları, ekolojik süreçler ve ekosistem hizmetleri üzerindeki olası doğrudan, dolaylı, kümülatif ve uzun vadeli etkileri belirlenir, değerlendirilir ve bu etkileri önleyici, azaltıcı veya telafi edici önlemlere yer verilir. (6) Milli park, tabiat parkı ve tabiat anıtları sınırları içerisinde her tür ve ölçekteki imar planı değişikliği, revizyonu ve ilavesinde de Genel Müdürlüğün uygun görüşünün alınması zorunlu olup bu maddede yer alan usul ve esaslar uygulanır.	etkisi olabilecek faaliyetler için, imar planı hazırlama sürecinde ekolojik etki değerlendirmesi raporu hazırlanması zorunludur. Bu raporda, faaliyetin, korunan alanda ekosistem bütünlüğü, biyolojik çeşitlilik, habitat kalitesi, türlerin yaşam alanları, ekolojik süreçler ve ekosistem hizmetleri üzerindeki olası doğrudan, dolaylı, kümülatif ve uzun vadeli etkileri belirlenir, değerlendirilir ve bu etkileri önleyici, azaltıcı veya telafi edici önlemlere yer verilir. Rapor, konusuna göre biyoloji, orman mühendisliği, peyzaj mimarlığı ve çevre mühendisliği disiplinlerini içeren bir ekip tarafından hazırlanır; raporun su, atıksu, atık, hava kalitesi, gürültü ve kirlilik izlemeye ilişkin bölümleri çevre mühendisi tarafından hazırlanır ve imzalanır. Rapor, 2872 sayılı Kanun kapsamında yürütülen Çevresel Etki Değerlendirmesi sürecinin yerine geçmez; her iki sürecin gerekli olduğu hâllerde raporlar birbirine veri sağlayacak şekilde eşgüdüm içinde hazırlanır. Rapor ve sonuç bölümü kamuoyunun erişimine açılır.
Değerlendirme Ekolojik etki değerlendirmesi kavramının mevzuata girmesi olumludur; ancak düzenleme "talep edilebilir" ifadesiyle tümüyle idarenin takdirine bırakılmıştır. Bu hâliyle rapor, etkisi yüksek faaliyetlerde dahi hiç istenmeyebilecek, buna karşılık hangi hâllerde isteneceğine ilişkin nesnel bir ölçüt bulunmamaktadır. Raporun kim tarafından, hangi asgari içerikle hazırlanacağı, hangi süreçte değerlendirileceği ve sonucunun plan kararına etkisinin ne olacağı da düzenlenmemiştir. Raporun 2872 sayılı Kanun kapsamındaki ÇED süreciyle ilişkisi kurulmadığından, uygulamada ekolojik etki değerlendirmesinin ÇED yerine geçtiği yönünde bir yorumun doğması ve fiilen çevresel değerlendirme düzeyinin düşmesi riski bulunmaktadır. Madde 18(2) tabiat anıtlarında otel, konaklama ve turizm tesisi öngörülmesini düzenlemektedir. Bu hüküm, tabiat anıtlarında bilimsel araştırma, eğitim, izleme ve koruma dışında hiçbir faaliyet yapılamayacağını ve izin verilemeyeceğini öngören Madde 29(2) ile doğrudan çelişmektedir. Aynı çelişki Madde 5(1)(b)(4), Madde 19 ve Madde 20 bakımından da geçerlidir. Bu iç çelişkinin taslak yayımlanmadan giderilmesi zorunludur.		
Uygulama Projeleri Madde 14- Uzun devreli gelişme planı, mahalli	**Korunan alanlarda projelerin hazırlanmasına yönelik esaslar**	**Korunan alanlarda projelerin hazırlanmasına yönelik esaslar**

* Taslaklar Hakkında Görüş Bildirilmesinde Kullanılacak Form

gelişme planı ve yatırım projeleri uyarınca Dairesince hazırlanan veya hazırlattırılan uygulama projeleri, Genel Müdürlükçe onaylanarak yürürlüğe konur.	**MADDE 19-** (1) Milli park, tabiat parkı ve tabiat anıtı sınırları içerisinde korunan alan planlarına uygun olarak hazırlanan veya hazırlatılan projelerden; milli parklara ilişkin olanlar Genel Müdürlükçe, tabiat parkı ve tabiat anıtlarına ilişkin olanlar bölge müdürlüklerince onaylanır. (2) Milli park, tabiat parkı ve tabiat anıtı sınırları içerisinde yapılması planlanan projelerde aşağıdaki esaslara uyulur: a) Projeler, arazinin güncel fiili durumunu yansıtan, yersel metotlarla hazırlanmış ve ilgili kamu idareleri veya kamu kurum ve kuruluşları tarafından onaylanmış 1/1000 ölçekli hâlihazır harita üzerinde hazırlanır. b) Her ölçekteki projeler için güncel ve onaylı hâlihazır haritalarına ağaç rölöveleri işlenir. c) Projeler, en az kazı dolgu yapılacak şekilde hazırlanır. ç) Projelerde engelli erişimi için gerekli önlemler alınır, ilgili mevzuat hükümlerine ve standartlara uyulur. d) Projelerin yöresel mimari ve doğal dokuya uygun olarak hazırlanması ve yapılarda doğal malzeme kullanımına öncelik verilmesi esastır. e) Projelerde milli park, tabiat parkı ve tabiat anıtı sınırları içerisinde yer alan yapı ve tesislerin ihtiyacını karşılamak üzere yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımına öncelik verilmesi esastır.	**MADDE 19-** (1) Milli park, tabiat parkı ve tabiat anıtı sınırları içerisinde korunan alan planlarına uygun olarak hazırlanan veya hazırlatılan projelerden; milli parklara ilişkin olanlar Genel Müdürlükçe, tabiat parkı ve tabiat anıtlarına ilişkin olanlar bölge müdürlüklerince onaylanır. (2) Milli park, tabiat parkı ve tabiat anıtı sınırları içerisinde yapılması planlanan projelerde aşağıdaki esaslara uyulur: a) Projeler, arazinin güncel fiili durumunu yansıtan, yersel metotlarla hazırlanmış ve ilgili kamu idareleri veya kamu kurum ve kuruluşları tarafından onaylanmış 1/1000 ölçekli hâlihazır harita üzerinde hazırlanır. b) Her ölçekteki projeler için güncel ve onaylı hâlihazır haritalarına ağaç rölöveleri işlenir. **c**) Projeler, en az kazı dolgu yapılacak şekilde hazırlanır. Kazı ve inşaat aşamasında uygulanacak erozyon ve sediment kontrol tedbirleri ile hafriyat toprağı ve inşaat-yıkıntı atıklarının yönetimine ilişkin plan projeye eklenir. e) Projelerde milli park, tabiat parkı ve tabiat anıtı sınırları içerisinde yer alan yapı ve tesislerin ihtiyacını karşılamak üzere yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımına öncelik verilmesi esastır. Projelerde su verimliliğini sağlayacak armatür ve sistemler ile yağmur suyu hasadı ve uygun hâllerde gri su geri kazanımı öngörülür. f) Projelerde atıksu toplama ve bertaraf çözümü, katı atık toplama, ayrıştırma ve alandan uzaklaştırma çözümü ile su temini kaynağı ayrı bir bölüm hâlinde gösterilir. Bu bölüm çevre mühendisi tarafından

* Taslaklar Hakkında Görüş Bildirilmesinde Kullanılacak Form

		hazırlanır ve imzalanır. g) Projelerde yaban hayatı üzerindeki ışık kirliliğini önlemek üzere aşağı yönlü, sıcak renk sıcaklığına sahip ve zaman kontrollü aydınlatma çözümleri kullanılır.
Değerlendirme Proje esasları arasında harita, ağaç rölövesi, kazı-dolgu dengesi, engelli erişimi, yöresel mimari ve yenilenebilir enerji sayılmış; buna karşılık projenin atıksu, katı atık ve su temini bileşenlerine hiç yer verilmemiştir. Korunan alanlarda inşa edilecek yapı ve tesislerin çevresel yükünün belirleyici unsuru bu bileşenlerdir. İnşaat aşamasına ilişkin erozyon ve sediment kontrolü ile hafriyat ve yıkıntı atığı yönetimi de düzenlenmemiştir. Eğimli arazide yürütülen kazı çalışmaları, kontrol edilmediğinde askıda katı madde yükünü artırarak akarsu ve göl ekosistemlerinde geri dönüşü uzun süren etkiler doğurmaktadır. Yapay aydınlatma, gece aktif türler ve böcek popülasyonları üzerinde doğrudan etki oluşturan bir baskı unsuru olmasına rağmen taslakta ele alınmamıştır.		
Yeni Madde	**Korunan alanlarda projelendirme ve uygulama** **MADDE 20-** (1) Milli park, tabiat parkı ve tabiat anıtı planlarında kullanım ve yapılaşma öngörülen alanların imar planı olması halinde, bu alanlardaki yapı ve tesisler ile alan düzenlemelerine ilişkin projeler imar planı hükümlerine göre yapılır ve onaylanır. (2) Milli park, tabiat parkı ve tabiat anıtlarındaki orman veya orman rejimine tabi alanlarda, idarenin ve ziyaretçilerin zaruri ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik orman koruma ve yangınla mücadele için yapılacak yapı ve tesisler ile hizmet ünitelerinin her biri, taban alanı 250 metrekareyi ve kat adedi bir bodrum kat ve çatı arası hariç ikiyi geçmeyen yapılar ile alan düzenlemeleri korunan alan planlarına göre yapılır. Bu yapı ve tesisler için milli park, tabiat parkı ve tabiat anıtlarında imar planı şartı aranmaz. Kıyı ve sahil şeritlerinde kalan alanlarda ve kesin yapı yasağı getirilen korunan	**Korunan alanlarda projelendirme ve uygulama** **MADDE 20-** (1) Milli park, tabiat parkı ve tabiat anıtı planlarında kullanım ve yapılaşma öngörülen alanların imar planı olması halinde, bu alanlardaki yapı ve tesisler ile alan düzenlemelerine ilişkin projeler imar planı hükümlerine göre yapılır ve onaylanır. (2) Milli park, tabiat parkı ve tabiat anıtlarındaki orman veya orman rejimine tabi alanlarda, idarenin ve ziyaretçilerin zaruri ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik orman koruma ve yangınla mücadele için yapılacak yapı ve tesisler ile hizmet ünitelerinin her biri, taban alanı 250 metrekareyi ve kat adedi bir bodrum kat ve çatı arası hariç ikiyi geçmeyen yapılar ile alan düzenlemeleri korunan alan planlarına göre yapılır. Bu yapı ve tesisler için milli park, tabiat parkı ve tabiat anıtlarında imar planı şartı aranmaz. Ancak aynı korunan alan içinde bu fıkra kapsamında yapılacak yapı ve tesislerin toplam taban alanı ile bunların oluşturacağı kümülatif su tüketimi, atıksu ve katı atık

* Taslaklar Hakkında Görüş Bildirilmesinde Kullanılacak Form

	alanların, orman veya orman rejimine tabi olması hâlinde bu hüküm uygulanmaz. Onaylı imar planı bulunan alanlarda imar planı hükümleri geçerlidir. (3) İkinci fıkra kapsamında yapılabilecek yapı, tesis ve hizmet üniteleri; korunan alan planlarında idari yönetim alanı, günübirlik kullanım alanı, çadırlı kamp alanı, karavan kamp alanı, termal turizm alanı, özel turizm alanı ve kırsal turizm tesisi alanı olarak ayrılan alanlarda yer alır. Bu alanlardan: a) Günübirlik kullanım alanlarında; yöresel ürün satış birimi, kır lokantası, kır kahvesi, büfe, ibadet yeri, bekçi evi, spor destek ünitesi, tuvalet, depo, kuş gözlem kulesi, yaban hayatı gözlem kulesi, giriş kontrol ünitesi, otopark, teknik altyapı ve üst yapı tesisleri ve bunlara ilişkin müştemilatları ile piknik masası, çeşme, ocak gibi detayları Genel Müdürlükçe çıkartılacak tebliğde belirtilen donatılar yer alabilir. b) Kırsal turizm tesisi alanı, termal turizm alanı, özel turizm alanı, çadırlı kamp alanı ve karavan kamp alanlarında; 1/6/2019 tarihli ve 30791 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Turizm Tesislerinin Niteliklerine İlişkin Yönetmelikte bu alanlarda yapılmasına izin verilen yapı, tesis, donatılar ve bunlara bağlı alan düzenlemeleri yer alabilir. (4) Tabiat bilincinin geliştirilmesine yönelik faaliyetlerin yürütülmesi ile ziyaretçilerin talep ve ihtiyaçlarının karşılanması için korunan alan planlarında yer verilen idare ve ziyaretçi merkezi, tanıtım birimi, idari bina, idari hizmet binası, doğa eğitim merkezi, yaban hayatı eğitim merkezi ikinci fıkra hükümlerine göre yapılabilir. (5) Yapılacak yapı ve tesislerin 3194 sayılı Kanun	yükü korunan alan planında gösterilir ve alanın taşıma kapasitesini aşamaz. Kıyı ve sahil şeritlerinde kalan alanlarda ve kesin yapı yasağı getirilen korunan alanların, orman veya orman rejimine tabi olması hâlinde bu hüküm uygulanmaz. (3) İkinci fıkra kapsamında yapılabilecek yapı, tesis ve hizmet üniteleri; korunan alan planlarında idari yönetim alanı, günübirlik kullanım alanı, çadırlı kamp alanı, karavan kamp alanı, termal turizm alanı, özel turizm alanı ve kırsal turizm tesisi alanı olarak ayrılan alanlarda yer alır. Bu alanlardan: a) Günübirlik kullanım alanlarında; yöresel ürün satış birimi, kır lokantası, kır kahvesi, büfe, ibadet yeri, bekçi evi, spor destek ünitesi, tuvalet, depo, kuş gözlem kulesi, yaban hayatı gözlem kulesi, giriş kontrol ünitesi, otopark, teknik altyapı ve üst yapı tesisleri ve bunlara ilişkin müştemilatları ile piknik masası, çeşme, ocak gibi detayları Genel Müdürlükçe çıkartılacak tebliğde belirtilen donatılar yer alabilir. b) Kırsal turizm tesisi alanı, termal turizm alanı, özel turizm alanı, çadırlı kamp alanı ve karavan kamp alanlarında; 1/6/2019 tarihli ve 30791 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Turizm Tesislerinin Niteliklerine İlişkin Yönetmelikte bu alanlarda yapılmasına izin verilen yapı, tesis, donatılar ve bunlara bağlı alan düzenlemeleri yer alabilir. (4) Tabiat bilincinin geliştirilmesine yönelik faaliyetlerin yürütülmesi ile ziyaretçilerin talep ve ihtiyaçlarının karşılanması için korunan alan planlarında yer verilen idare ve ziyaretçi merkezi, tanıtım birimi, idari bina, idari hizmet binası, doğa eğitim merkezi, yaban hayatı eğitim merkezi ikinci fıkra hükümlerine göre yapılabilir. 5) Yapılacak yapı ve tesislerin 3194 sayılı Kanun kapsamında yapı ruhsatı alınmadan inşaatına

* Taslaklar Hakkında Görüş Bildirilmesinde Kullanılacak Form

	kapsamında yapı ruhsatı alınmadan inşaatına başlanamaz ve yapım süreci tamamlananlar yapı kullanma izin belgesi alınmadan faaliyete geçirilemez. İkinci fıkra kapsamında yapılacak yapı ve tesisler için yapı ruhsatı, onaylı vaziyet planı ve bölge müdürlüğü tarafından onaylı uygulama projeleri dikkate alınarak ilgili kamu kurum ve kuruluşları tarafından düzenlenir.	başlanamaz ve yapım süreci tamamlananlar yapı kullanma izin belgesi alınmadan faaliyete geçirilemez. Konaklama, yeme-içme ve günübirlik kullanım niteliğindeki yapı ve tesislere yapı ruhsatı düzenlenebilmesi için atıksuyun kanalizasyon sistemine bağlanması; bunun mümkün olmadığı hâllerde ise kapasiteye uygun atıksu arıtma tesisi projesinin onaylanmış olması zorunludur. Sızdırmalı fosseptik uygulaması yapılamaz. Yapı kullanma izin belgesi, atıksu arıtma tesisinin işletmeye alındığı ve katı atık toplama ve alandan uzaklaştırma çözümünün kurulduğu idarece tespit edilmeden düzenlenemez.
Değerlendirme Taban alanı 250 metrekareye kadar olan yapı ve tesisler için imar planı şartının aranmaması, tekil yapılar bakımından pratik bir kolaylık sağlamakla birlikte, aynı korunan alanda çok sayıda ünitenin ayrı ayrı gerçekleştirilmesi hâlinde kümülatif etkinin hiçbir aşamada değerlendirilmemesi sonucunu doğurmaktadır. Taslakta, korunan alan içinde inşa edilecek konaklama ve yeme-içme tesisleri için atıksuyun nasıl bertaraf edileceğine ilişkin hiçbir koşul bulunmamaktadır. Mevcut Yönetmeliğin 17 nci maddesinin (d) bendinde yer alan "her türlü tesisin atık su arıtma sistemiyle donatılması ve tesisle birlikte bitirilmesi" yükümlülüğünün karşılıksız kaldırılmış olması, bu boşluğu daha da ağırlaştırmaktadır. Uygulamada sızdırmalı fosseptik kullanımı, yeraltı suyu ve kaynak sularının bakteriyolojik ve nitrat kirliliğinin başlıca nedenlerindendir. Korunan alanlarda bu uygulamanın açıkça yasaklanmaması, alanın ilanına gerekçe oluşturan su kaynaklarının doğrudan tehdit altına girmesi anlamına gelmektedir.		
Kuruluş ve Yönetim **Kuruluş** **Madde 16-** Bu Yönetmelik kapsamına giren hizmetlerin taşradaki uygulaması bölge müdürlüklerince yürütülür.	**Yönetim ve Koruma** **Yönetim** **MADDE 23-** (1) Bu Yönetmelik kapsamına giren hizmetler merkezde Genel Müdürlük, taşrada bölge müdürlüğünce yürütülür.	**Yönetim ve Koruma** **Yönetim** **MADDE 23-** (1) Bu Yönetmelik kapsamına giren hizmetler merkezde Genel Müdürlük, taşrada bölge müdürlüğünce yürütülür. (2) Her korunan alan için; ilgili kamu kurumları, yerel yönetimler, muhtarlar, sivil toplum kuruluşları, akademisyenler ve yöre halkı temsilcilerinden oluşan Korunan Alan Danışma Kurulu kurulur.

* Taslaklar Hakkında Görüş Bildirilmesinde Kullanılacak Form

		Kurul yılda en az bir kez toplanarak alan yönetimine ilişkin görüş ve önerilerini idareye sunar. Alan kaynaklarının sürdürülebilir kullanımından elde edilen gelirin bir kısmının yöre halkının sosyoekonomik kalkınmasına yönelik projelerde kullanılmasına ilişkin usul ve esaslar Genel Müdürlükçe belirlenir.
Tesis ve Düzenleme **Madde 20** Kanun kapsamına giren yerlerde planların gerektirdiği her türlü yapı, tesis, hizmet ve faaliyetlerin yapılması, yönetilmesi ve işletilmesi Kanunun 12nci maddesine göre düzenlenir. Bu hizmetler içinde yer alan, lokanta, kafeterya, büfe, kır gazinosu ve benzeri tesisler idarece fon kapsamında işletilebileceği gibi, mevsimlik olarak işletmeciye de verilebilir. Milli Park, tabiat parkı, tabiat anıtı ve tabiatı koruma alanları yatırımları için gerekli ödenekler, fon yönetmeliği esasları dahilinde kullanılır. Milli Park, tabiat parkı, tabiat anıtı ve tabiatı koruma alanları içindeki yerleşim merkezlerinde ikamet edenler dışında bu yerlere gelen ziyaretçiler; giriş kontrol merkezlerinde veya sahalar içindeki idare ve ziyaretçi merkezlerinde, Bakanlıkça tesbit edilecek ücreti öderler. Bu ücretler fon'da toplanır.	**Tesis ve düzenleme** **MADDE 24-** (1) Kanunun 7 nci ve 8 inci madde hükümleri saklı kalmak kaydıyla korunan alanlarda planların gerektirdiği her türlü yapı, tesis, hizmet ve faaliyet idare tarafından yapılır veya yaptırılır, işletilir veya işlettirilir. **Giriş ve faaliyet ücretleri** **MADDE 25-** (1) Korunan alanların içindeki mevcut yerleşim merkezlerinde ikamet edenler dışında korunan alanlara gelen ziyaretçiler giriş kontrol merkezlerinde ve alanlar içindeki idare ve ziyaretçi merkezlerinde her yıl için Genel Müdürlükçe ücret tarifesi ile tespit edilen ücreti öderler. (2) Korunan alanlarda onaylı planlarına uygun olmak şartıyla her türlü izin, faydalanma ve faaliyetlere her yıl Genel Müdürlükçe belirlenen ücret tarifesi üzerinden izin verilebilir. (3) Genel Müdürlük tarafından işletilen kapı	**Tesis ve düzenleme** MADDE 24- (1) Kanunun 7 nci ve 8 inci madde hükümleri saklı kalmak kaydıyla korunan alanlarda planların gerektirdiği her türlü yapı, tesis, hizmet ve faaliyet idare tarafından yapılır veya yaptırılır, işletilir veya işlettirilir. Korunan alanda konaklama, yeme-içme veya günübirlik kullanım hizmeti sunan tesisler ile ziyaretçi kapasitesi Genel Müdürlükçe belirlenen eşiği aşan tesisler için çevre yönetim planı hazırlanması ve bu planın uygulanmasından sorumlu çevre görevlisi görevlendirilmesi veya bu hizmetin çevre danışmanlık hizmeti olarak alınması zorunludur. İşletmecinin bu yükümlülüklere aykırı davranması sözleşmenin feshi sebebidir. **Giriş ve faaliyet ücretleri** **MADDE 25-** (1) Korunan alanların içindeki mevcut yerleşim merkezlerinde ikamet edenler dışında korunan alanlara gelen ziyaretçiler giriş kontrol merkezlerinde ve alanlar içindeki idare ve ziyaretçi merkezlerinde her yıl için Genel Müdürlükçe ücret tarifesi ile tespit edilen ücreti öderler. (2) Korunan alanlarda onaylı planlarına uygun olmak şartıyla her türlü izin, faydalanma ve faaliyetlere her yıl Genel Müdürlükçe belirlenen ücret tarifesi üzerinden izin verilebilir. (3) Genel Müdürlük tarafından işletilen kapı

* Taslaklar Hakkında Görüş Bildirilmesinde Kullanılacak Form

	girişlerinde giriş ücretleri Genel Müdürlükçe kurulan veya kurdurulan ücret toplama sistemleri ile tahsil edilebilir. (4) Bu maddede belirtilen ücretler döner sermaye işletmesi veya birimlerine gelir kaydedilir. (5) Bu maddenin birinci ve ikinci fıkralarındaki ücret tarifelerinin belirlenmesi ve uygulanması ile ücretlerin tahsilatına yönelik usul ve esaslar Genel Müdürlük tarafından çıkarılacak yönerge ile belirlenir. **(Gelir kaynakları esas olarak giriş/faaliyet ücretleri ile sınırlı tutulmuş; ekosistem hizmeti bedellendirmesi, gönüllü katkı/sponsorluk gibi çeşitlendirilmiş finansman araçlarına yer verilmemiştir.)**	girişlerinde giriş ücretleri Genel Müdürlükçe kurulan veya kurdurulan ücret toplama sistemleri ile tahsil edilebilir. (4) Bu maddede belirtilen ücretler döner sermaye işletmesi veya birimlerine gelir kaydedilir. Bu gelirlerin en az yüzde otuzu, elde edildiği korunan alanda koruma, restorasyon, rehabilitasyon, altyapı ve izleme faaliyetlerinde kullanılmak üzere tahsis edilir. Tahsis edilen tutarların kullanımı yıllık olarak raporlanır ve kamuoyunun erişimine açılır. (5) Bu maddenin birinci ve ikinci fıkralarındaki ücret tarifelerinin belirlenmesi ve uygulanması ile ücretlerin tahsilatına yönelik usul ve esaslar Genel Müdürlük tarafından çıkarılacak yönerge ile belirlenir. MADDE 25'e yeni bir fıkra eklenerek, giriş ve faaliyet ücretlerine ek olarak ekosistem hizmetlerinden yararlanma bedeli, gönüllü bağış, sponsorluk ve kurumsal sosyal sorumluluk katkıları gibi ilave gelir kaynaklarının döner sermayeye kaydedilebileceğinin düzenlenmesi önerilir.
Değerlendirme Korunan alan içinde işletilen konaklama ve yeme-içme tesisleri, atıksu, katı atık, evsel nitelikli tehlikeli atık, emisyon ve gürültü bakımından sürekli bir çevresel yük oluşturmaktadır. Taslakta işletme aşamasına ilişkin hiçbir çevre yönetimi yükümlülüğü öngörülmemiş; denetim yalnızca Kanuna aykırılık ve izinsiz yapılaşma ekseninde kurgulanmıştır. Giriş ve faaliyet ücretlerinin tamamının döner sermayeye gelir kaydedilmesi, idarenin mali performansı ile ziyaretçi sayısı arasında doğrudan bir bağ kurmaktadır. Bu bağ, taşıma kapasitesinin aşılmaması ilkesiyle (Madde 5/1-a-7) gerilim oluşturmakta ve idari teşviki ziyaretçi artışı yönünde şekillendirmektedir. Gelirin belirli bir oranının, elde edildiği alandaki koruma ve izleme faaliyetlerine tahsis edilmesi bu gerilimi azaltacak ve korumanın sürdürülebilir finansmanını sağlayacaktır.		

* Taslaklar Hakkında Görüş Bildirilmesinde Kullanılacak Form

GÖRÜŞ FORMU*

Uluslararası uygulamada korunan alan finansmanı; giriş ücretlerinin yanı sıra ekosistem hizmetleri ödemeleri (PES), biyoçeşitlilik telafi/dengeleme mekanizmaları ve çeşitlendirilmiş gelir modelleriyle desteklenmektedir; bu yaklaşım hem alan yönetiminin sürdürülebilirliğini hem de tazminatların gerçek anlamda doğaya iadesini güçlendirmektedir. Taslakta bu araçlara yer verilmemesi, uzun vadeli finansal sürdürülebilirlik açısından bir risk oluşturmaktadır.		
Koruma **Madde 17-** Bu Yönetmeliğin uygulandığı yerlerde; a) Sınırlar uygun fiziki elemanlarla veya yeşil çitlerle yer yer belirlenir. Bunun dışında kalan sınırlar uygun aralıklı ve kolay görülebilir işaret ve levhalarla belirtilir. b) Koruma amacı ile yol, patika, haberleşme ağı; telsiz ve telefon gözetleme kule ve kulübeleri geliştirilir; deniz-hava ulaşım ve kontrol imkanları, ekipman ve araçlarıyla donatılır. c) Yangınlar, özellikle orman yangınlarıyla mücadele yönünden bu Yönetmeliğin 10 uncu maddesinde açıklanan esaslar dahilinde her türlü tedbir alınır. Mücadelede su ve çevreye zararlı olmayan kimyevi madde kullanımına yer verilir. Yangınların tesbit ve söndürülmesine ilişkin her türlü müdahale kalifiye ekiplerce sağlanır. Geniş uygulama alanları için özel yangınla mücadele projeleri hazırlanır ve uygulanır. d) Planlar uyarınca gerçekleştirilecek her türlü tesisin, idarenin koyacağı esaslar dahilinde, çevre sorunu yaratmayacak şekilde, atık su arıtma sistemiyle donatılması ve tesisle birlikte bitirilmesi, tesisi yapan kuruluş veya şahıslarca sağlanır. Yapım sırasında meydana gelen moloz döküntüleri yatırımcı tarafından kaldırılır ve kullanım alanının tabii peyzaja uygun çevre tanzimi idarenin belirleyeceği esaslara göre yapılır. İdarece gerçekleştirilecek müşterek alt yapı tesislerine,	**Koruma** **MADDE 28-** (1) Bu Yönetmeliğin uygulandığı yerlerde: a) Sınırlar uygun fiziki işaretlerle belirlenir. Alanlar uygun aralıklı ve kolay görülebilir tabela ve levhalarla gösterilir. b) Alanın korunmasını sağlamak üzere; yol, patika, haberleşme ağı, telsiz, telefon, gözetleme kule ve kulübeleri yapılır, deniz-hava ulaşım ve kontrol imkanları, ekipman ve araçlarıyla donatılır. c) Yangınlarla, özellikle orman yangınlarıyla mücadele yönünden bu Yönetmelikte yer alan esaslar dâhilinde her türlü tedbir alınır. Mücadelede su ve çevreye zararlı olmayan kimyevi madde kullanılabilir. Korunan alanlarda yangınla mücadele eylem planları hazırlanır ve uygulanır. ç) Yapı ve tesislerde çevre ve hava kirliliği yaratan yakıt kullanılamaz, kirlenmeye karşı idarenin koyacağı tedbirlerin alınması zorunludur. d) Ziyaretçiler, idarece belirlenen esaslar dâhilinde bu yerlerden yararlanabilirler. e) Kanun ve bu Yönetmelikle yasaklanan faaliyetler yapılamaz, plan dışı kullanım ve yapılaşma yasaktır. f) Alanın kaynak değerleri göz önünde bulundurularak koruma hedefleri doğrultusunda ekosistemin, habitatın, türlerin korunması ve geliştirilmesine yönelik yörenin tabii arazi yapısı, tabii bitki örtüsü ve tabii peyzaj özellikleri dikkate	Koruma MADDE 28- (1) Bu Yönetmeliğin uygulandığı yerlerde: a) Sınırlar uygun fiziki işaretlerle belirlenir. Alanlar uygun aralıklı ve kolay görülebilir tabela ve levhalarla gösterilir. b) Alanın korunmasını sağlamak üzere; yol, patika, haberleşme ağı, telsiz, telefon, gözetleme kule ve kulübeleri yapılır, deniz-hava ulaşım ve kontrol imkanları, ekipman ve araçlarıyla donatılır. c) Yangınlarla, özellikle orman yangınlarıyla mücadele yönünden bu Yönetmelikte yer alan esaslar dâhilinde her türlü tedbir alınır. Mücadelede su ve çevreye zararlı olmayan kimyevi madde kullanılabilir. Korunan alanlarda yangınla mücadele eylem planları hazırlanır ve uygulanır. ç) Yapı ve tesislerde çevre ve hava kirliliği yaratan yakıt kullanılamaz, kirlenmeye karşı idarenin koyacağı tedbirlerin alınması zorunludur. d) Ziyaretçiler, idarece belirlenen esaslar dâhilinde bu yerlerden yararlanabilirler. e) Kanun ve bu Yönetmelikle yasaklanan faaliyetler yapılamaz, plan dışı kullanım ve yapılaşma yasaktır. f) Alanın kaynak değerleri göz önünde bulundurularak koruma hedefleri doğrultusunda ekosistemin, habitatın, türlerin korunması ve geliştirilmesine yönelik yörenin tabii arazi yapısı, tabii bitki örtüsü ve tabii peyzaj özellikleri dikkate alınmak ve o yörenin tabii türleri kullanılmak suretiyle planlarına uygun

* Taslaklar Hakkında Görüş Bildirilmesinde Kullanılacak Form

kamu ve özel tesis sahiplerinin, belirlenecek katılım payları ile iştiraki temin edilir. e) Çevreyi ve ziyaretçileri rahatsız edecek seviyede gürültülü faaliyetlerde bulunulamaz, yüksek sesle müzik yayını yapılamaz. f) Yapı ve tesislerde çevre ve hava kirliliği yaratan yakıt kullanılamaz, kullanılması gerektiğinde idarenin koyacağı kirlenmeye karşı tedbirlerin alınması zorunludur. g) Ziyaretçiler, idarece konan esaslar dahilinde bu yerlerden yararlanabilirler. h) Yasaklanan fiillere, arazi kullanma şekillerine ve plan dışı yapılaşmaya fırsat verilmez. Aksi hareket edenler hakkında kanuni işlem yapılır. ı) Genel peyzajda göze çarpan bozulmaları gidermek üzere, yörenin tabii arazi yapısı, tabii bitki örtüsü ve tabii peyzaj özellikleri dikkate alınmak ve o yörenin tabii türleri kullanılmak suretiyle ağaçlandırma, peyzaj restorasyonu ve tesislerin yakın çevre peyzaj düzenlemeleri yapılır.	alınmak ve o yörenin tabii türleri kullanılmak suretiyle planlarına uygun olarak ağaçlandırma, restorasyon ve rehabilitasyon çalışmaları ile Genel Müdürlüğün idaresindeki tesislerin yakın çevre peyzaj düzenlemeleri idarece yapılır veya yaptırılır. g) Korunan alanların ana kaynak değerlerini tehdit eden hallerde, korunan alan planının olmasına veya planında öngörülmesine bakılmaksızın kaynak değerlerinin korunması, iyileştirilmesi ve devamlılığına ilişkin tedbirler idarece alınır. ğ) Kanunun 14'üncü maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi saklı kalmak kaydıyla, alt planları uyarınca, Kanunun 13'üncü maddesine göre üretim, avlanma ve otlatma faaliyetlerine izin verilebilir. **(Mevcut Madde 17'nin (d) ve (e) bentlerine taslakta yer verilmemiştir.)**	olarak ağaçlandırma, restorasyon ve rehabilitasyon çalışmaları ile Genel Müdürlüğün idaresindeki tesislerin yakın çevre peyzaj düzenlemeleri idarece yapılır veya yaptırılır. g) Korunan alanların ana kaynak değerlerini tehdit eden hallerde, korunan alan planının olmasına veya planında öngörülmesine bakılmaksızın kaynak değerlerinin korunması, iyileştirilmesi ve devamlılığına ilişkin tedbirler idarece alınır. ğ) Kanunun 14'üncü maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi saklı kalmak kaydıyla, alt planları uyarınca, Kanunun 13'üncü maddesine göre üretim, avlanma ve otlatma faaliyetlerine izin verilebilir. h) Korunan alanlarda istilacı yabancı türlerin tespiti, izlenmesi, yayılışının önlenmesi ve mevcut popülasyonlarla mücadelesine yönelik tedbirler idarece alınır; bilimsel esaslara dayalı istilacı tür eylem planları hazırlanır veya hazırlattırılır. ı) Korunan alanda planlar uyarınca gerçekleştirilecek her türlü yapı ve tesisin atıksuyunun kanalizasyon sistemine bağlanması; bunun mümkün olmadığı hâllerde kapasiteye uygun atıksu arıtma tesisi ile donatılması ve bu tesisin yapı ile tamamlanarak işletmeye alınması, yapıyı gerçekleştiren kuruluş veya kişilerce sağlanır. Arıtılmış atıksuyun korunan alan içindeki alıcı ortamlara deşarjı yapılamaz. Yapım sırasında oluşan hafriyat toprağı ile inşaat ve yıkıntı atıkları yatırımcı tarafından ilgili mevzuata uygun olarak alandan uzaklaştırılır. İdarece gerçekleştirilecek müşterek altyapı tesislerine, kamu ve özel tesis sahiplerinin belirlenecek katılım payları ile iştiraki sağlanır. i)Korunan alanlarda katı atıkların kaynağında ayrı toplanması, geçici depolama alanlarının yaban hayvanlarının erişimini engelleyecek biçimde teşkil

* Taslaklar Hakkında Görüş Bildirilmesinde Kullanılacak Form

		edilmesi ve atıkların düzenli olarak alandan uzaklaştırılması zorunludur. Atık suyun ve katı atığın alan içinde gömülmesi, yakılması veya boşaltılması yasaktır. j) Çevreyi, yaban hayatını ve ziyaretçileri rahatsız edecek seviyede gürültülü faaliyetlerde bulunulamaz, yüksek sesle müzik yayını yapılamaz. Korunan alanlar, çevresel gürültüye ilişkin mevzuat kapsamında sessiz alan olarak değerlendirilir; alanın akustik kalitesi ziyaretçi yönetim planında bir kaynak değeri olarak ele alınır. Yapı ve tesislerde, yaban hayatının doğal davranış döngülerini bozmayacak ve gökyüzü karanlığını koruyacak nitelikte, gerekli aydınlatma şiddeti ve yönü sağlanmış armatürler kullanılır; ışık kirliliğinin azaltılmasına yönelik tedbirler alınır.

Değerlendirme

Mevcut Yönetmeliğin 17 nci maddesinin (d) bendinde 1986 yılından bu yana yürürlükte olan, korunan alanlardaki her türlü tesisin atıksu arıtma sistemiyle donatılması ve bu sistemin tesisle birlikte bitirilmesi yükümlülüğü, taslakta karşılıksız olarak yürürlükten kaldırılmaktadır. Aynı şekilde (e) bendindeki gürültü ve yüksek sesle müzik yayını yasağı da metinden çıkarılmıştır. Taslak, bu iki yükümlülüğün yerine hiçbir hüküm ikame etmemektedir.

Genel Gerekçede korunan alanların yıllık ziyaretçi sayısının yaklaşık 70 milyona ulaştığı ve bu sayının artırılmasının hedeflendiği belirtilmektedir. Böyle bir ziyaretçi yükü altında atıksu arıtma yükümlülüğünün kaldırılması, korunan alanların ilanına gerekçe oluşturan göl, akarsu, kaynak ve sulak alan ekosistemlerini doğrudan kirlilik baskısı altına sokacaktır.

Mevcut mevzuatla sağlanmış çevresel koruma düzeyinin yeni bir düzenleme ile geriletilmesi, Anayasa'nın 56 ncı maddesinde düzenlenen sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkı ile çevre hukukunun geri gitmeme ilkesi karşısında savunulabilir değildir. Odamız, bu iki hükmün güncellenmiş biçimde metne yeniden kazandırılmasını, taslağa ilişkin en öncelikli talebi olarak değerlendirmektedir.

Gürültü bakımından ise korunan alanların doğal akustik ortamı, hem yaban hayatı için bir habitat niteliği hem de ziyaretçi deneyimi için bir kaynak değeri oluşturmaktadır. Bu alanların çevresel gürültü mevzuatı kapsamında sessiz alan olarak değerlendirilmesi, hem koruma amacına hem de uluslararası uygulamalara uygun düşecektir.

* Taslaklar Hakkında Görüş Bildirilmesinde Kullanılacak Form

GÖRÜŞ FORMU*

Gürültü kirliliği hükmünün mevcut Yönetmelikte yer almasına rağmen taslaktan çıkarılmış olması, kazanılmış bir korumanın geriye gitmesi anlamına gelmektedir; bu hususun yeniden eklenmesi önerilmektedir. Ayrıca ışık kirliliği, gece aktif yaban hayatı türlerinin (özellikle kuşlar, yarasalar ve deniz kaplumbağaları gibi) davranışlarını olumsuz etkilemekte olup, IUCN ve ABD Ulusal Parklar İdaresi'nin 'Karanlık Gökyüzü Parkları' uygulamaları gibi örneklerle pek çok ülkede korunan alan mevzuatının artık standart bir unsuru haline gelmiştir. İstilacı yabancı türler, dünya genelinde korunan alanlardaki biyoçeşitlilik kaybının başlıca nedenlerinden biri olarak kabul edilmektedir. AB'nin 1143/2014 sayılı Tüzüğü üye devletlere izleme, erken uyarı ve hızlı müdahale ile yönetim tedbirleri alma yükümlülüğü getirmektedir. 50 milli park ve 277 tabiat parkını kapsayan taslak metinde bu konuya hiç değinilmemesi, güncel uluslararası standartlar açısından önemli bir boşluktur.		
İzin Verilmeyecek Yerler ve Haller **Madde 23-** a) Milli Park ve tabiat parklarında gelişme planları kesinleşmeden Kanun ve Yönetmelikte sözü edilen izinler verilemez. b) Tabiat anıtları ve tabiatı koruma alanlarında; 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun ilgili hükümleri saklı kalmak kaydıyla izin verilmez veya intifa hakkı tesis edilemez. c) Bu yönetmelik kapsamına giren yerlerde, Maden ve Petrol Kanunları gereğince araştırma, işletme ruhsatnamesi ve imtiyazı 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun ilgili hükümleri saklı kalmak kaydıyla, Bakanlar Kurulu Kararıyla verilir. Araştırma, işletme faaliyetlerinde bu yerlerin korunması amacıyla riayet edilecek hususlar Bakanlıkça belirlenir. Bu yönetmelikte yer alan izin işleriyle ilgili hususlar dışında 6831 sayılı Orman Kanun-unun ilgili hükümleri ve buna bağlı mevzuata göre hareket edilir.	**İzin verilmeyecek yerler, haller ve diğer hususlar** **MADDE 29-** (1) Kanunda sayılan haller dışında milli park ve tabiat parklarının planları onaylanmadan Kanun ve bu Yönetmelikte sözü edilen izinler verilemez, kiralama yapılamaz veya irtifak hakkı tesis edilemez. (2) Tabiat anıtları ve tabiatı koruma alanları ile milli park ve tabiat parklarındaki mutlak koruma bölgelerinde, 2863 sayılı Kanunun ilgili hükümleri saklı kalmak kaydıyla, izin verilemez, irtifak hakkı tesis edilemez. Bu alanlarda bilimsel araştırma, eğitim, izleme ve koruma dışında hiçbir faaliyet yapılamaz. (3) Korunan alan sınırları dışında kalmakla birlikte korunan alanı kuş uçuşu iki buçuk kilometre mesafede çevreleyen alanda Kanunun 14'üncü maddesinin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentlerine göre korunan alan kaynak değerlerine olumsuz etkisi olabileceği bilimsel raporla tespit edilen faaliyetler gerçekleştirilemez.	**İzin verilmeyecek yerler, haller ve diğer hususlar** **MADDE 29-** (1) Kanunda sayılan haller dışında milli park ve tabiat parklarının planları onaylanmadan Kanun ve bu Yönetmelikte sözü edilen izinler verilemez, kiralama yapılamaz veya irtifak hakkı tesis edilemez. (2) Tabiat anıtları ve tabiatı koruma alanları ile milli park ve tabiat parklarındaki mutlak koruma bölgelerinde, 2863 sayılı Kanunun ilgili hükümleri saklı kalmak kaydıyla, izin verilemez, irtifak hakkı tesis edilemez. Bu alanlarda bilimsel araştırma, eğitim, izleme ve koruma dışında hiçbir faaliyet yapılamaz. (3) Korunan alan sınırları dışında kalmakla birlikte korunan alanı kuş uçuşu iki buçuk kilometre mesafede çevreleyen alanda veya bu mesafeden bağımsız olarak korunan alan planında belirlenen etkilenme alanında Kanunun 14 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentlerine göre korunan alan kaynak değerlerine olumsuz etkisi olabileceği değerlendirilen faaliyetlere, faaliyet sahibince hazırlattırılan ve olumsuz etki bulunmadığını ortaya koyan bilimsel

* Taslaklar Hakkında Görüş Bildirilmesinde Kullanılacak Form

GÖRÜŞ FORMU*

		rapor idarece uygun bulunmadıkça izin verilmez. (4) Etkilenme alanı; korunan alanın hidrolojik bağlantısı, yeraltı suyu besleme alanı, hava ve gürültü yayılım koşulları ile ekolojik koridor ilişkileri esas alınarak korunan alan planında belirlenir. Sulak alan, göl, akarsu ve karstik sistemleri barındıran korunan alanlarda etkilenme alanı, ilgili havza veya besleme alanı bilimsel raporlarla belirlenir.
Değerlendirme Korunan alan çevresinde bir kısıt alanı öngörülmesi, tampon bölge yaklaşımının mevzuata girmesi bakımından olumludur. Ancak düzenlemenin iki temel sorunu bulunmaktadır. Birincisi, ispat külfetinin konumudur. Hüküm, ancak olumsuz etkisi "bilimsel raporla tespit edilen" faaliyetleri yasaklamaktadır. Rapor hazırlanmadığı sürece faaliyet serbest kalmakta; raporu kimin, hangi usulle ve hangi masrafla hazırlayacağı belirtilmemektedir. İhtiyat ilkesi gereği, kaynak değerlerine etkisi olabilecek faaliyetlerde ispat külfetinin faaliyet sahibinde olması gerekir. İkincisi, iki buçuk kilometrelik yarıçap, ekosistem tipinden bağımsız ve sabit bir ölçüttür. Kirletici yükün taşınması ise mesafeyi değil hidrolojik bağlantıyı izlemektedir. Bir sulak alanı besleyen akarsu havzası, karstik bir sistemin yeraltı su bağlantısı veya bir akiferin besleme alanı çoğu durumda bu yarıçapın çok ötesine uzanmakta; buna karşılık bazı alanlarda iki buçuk kilometrelik kuşak, herhangi bir ekolojik ilişki bulunmayan yerleşim alanlarını gereksiz biçimde kapsamına almaktadır. Havza ve besleme alanı esaslı bir "etkilenme alanı" tanımı, hem koruma etkinliğini artıracak hem de düzenlemenin ölçülülüğünü güçlendirecektir.		
Yeni Madde	**Tazminat** **MADDE 30-** (1) Korunan alanlarda Kanunun 14'üncü ve 15 inci maddelerine aykırı hareket edilmesi nedeniyle meydana gelen zararlar için genel hükümlere göre hukuk mahkemesinde gerçek zarar üzerinden tazminat talebinde bulunulabilir. (2) Birinci fıkraya göre talep edilebilecek gerçek zarar hesaplanırken aşağıda belirtilen hususlar da göz önünde bulundurulur: a) Alanın sağladığı ekosistem hizmetleri. b) Alanın orman örtüsü.	Tazminat MADDE 30-(1) Korunan alanlarda Kanunun 14'üncü ve 15 inci maddelerine aykırı hareket edilmesi nedeniyle meydana gelen zararlar için idare tarafından genel hükümlere göre hukuk mahkemesinde gerçek zarar üzerinden tazminat talebinde bulunulabilir. İlgili mevzuattan doğan dava hakları saklıdır. (2) Birinci fıkraya göre talep edilebilecek gerçek zarar hesaplanırken aşağıda belirtilen hususlar da göz önünde bulundurulur:

* Taslaklar Hakkında Görüş Bildirilmesinde Kullanılacak Form

	c) Manzara bütünlüğü ve peyzaj. ç) Tarihi, arkeolojik ve kültürel kaynak değerleri. d) Hava, su ve toprak kaynakları. e) Alanın biyolojik çeşitliliği. f) Alandan elde edilen ve elde edilebilecek hasılat kaybı gibi maddi zararlar. g) Alana verilen zararın giderilmesi için gerekli olan restorasyon ve rehabilitasyon amaçlı olarak idare tarafından yapılan masraflar. (3) İşlenen fiilin korunan alanın hava, su veya toprağının kirlenmesine, bozulmasına veya benzeri çevre sorunlarına sebep olması halinde, 2872 sayılı Kanunun 28 inci maddesi uyarınca kusursuz sorumluluk hükümleri uygulanır. (4) Bu madde kapsamında elde edilen tazminat tutarları, döner sermaye işletmesi veya birimine gelir olarak kaydedilir.	a) Alanın sağladığı ekosistem hizmetleri. b) Alanın orman örtüsü. c) Manzara bütünlüğü ve peyzaj. ç) Tarihi, arkeolojik ve kültürel kaynak değerleri. d) Hava, su ve toprak kaynakları. e) Alanın biyolojik çeşitliliği. f) Alandan elde edilen ve elde edilebilecek hasılat kaybı gibi maddi zararlar. g) Alana verilen zararın giderilmesi için gerekli olan restorasyon ve rehabilitasyon amaçlı olarak idare tarafından yapılan masraflar. (3) İşlenen fiilin korunan alanın hava, su veya toprağının kirlenmesine, bozulmasına veya benzeri çevre sorunlarına sebep olması halinde, 2872 sayılı Kanunun 28 inci maddesi uyarınca kusursuz sorumluluk hükümleri uygulanır. (4) Bu madde kapsamında elde edilen tazminat tutarları, döner sermaye işletmesi veya birimine gelir olarak kaydedilir. (5) Bu madde kapsamında gerçek zararın ve özellikle ekosistem hizmetlerinin parasal değerinin hesaplanmasına ilişkin yöntem ve esaslar, Genel Müdürlük tarafından çıkarılacak tebliğ ile belirlenir. (6) Tazminat, zarar gören kaynak değerinin yerine konulmasına yönelik restorasyon ve rehabilitasyon yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz. MADDE 30/(2)'ye ise, tahsil edilen tazminat tutarlarının öncelikle zararın meydana geldiği alanın ekolojik restorasyonuna tahsisini zorunlu kılan bir 'net kayıp yok' (no net loss) ilkesinin eklenmesi önerilir.

* Taslaklar Hakkında Görüş Bildirilmesinde Kullanılacak Form

GÖRÜŞ FORMU*

Değerlendirme Ekosistem hizmetlerinin, orman örtüsünün, biyolojik çeşitliliğin ve hava, su ve toprak kaynaklarının gerçek zarar hesabında dikkate alınması ile 2872 sayılı Kanun'un 28 inci maddesindeki kusursuz sorumluluk hükümlerine açık atıf yapılması, taslağın en olumlu düzenlemelerindendir. Bununla birlikte, ekosistem hizmetlerinin parasal değerlemesi yerleşik bir yöntem birliği gerektirmektedir. Hesaplama yöntemi belirlenmediği takdirde, uygulamada birbirinden çok farklı bilirkişi değerlendirmeleri ortaya çıkacak ve hüküm etkisiz kalacaktır. Ayrıca birinci fıkrada tazminat talebinde bulunacak süje gösterilmemiştir; dördüncü fıkradaki döner sermayeye gelir kaydı hükmünden idarenin kastedildiği anlaşılmakla birlikte, bunun metinde açıkça belirtilmesi gerekir. Son olarak tazminatın, kaynak değerinin fiilen yerine konulmasına yönelik restorasyon yükümlülüğünü ortadan kaldırmadığının açıkça düzenlenmesi, tazminatın kirletme bedeline dönüşmesini önleyecektir.		
Koruma Görevlileri **Madde 18-** Bu Yönetmeliğin uygulandığı yerler ve yörelerde; Yönetmelikte belirtilen her türlü koruma hizmetleri ve yasaklara karşı işlenen suçların takibi 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 5 inci fasıl dördüncü bölümünde yer alan suçların takibi ile ilgili hükümlere, 2872 sayılı Çevre, 1380 sayılı Su Ürünleri ve 3167 sayılı Kara Avcılığı Kanunları hükümlerine, genel hükümlere ve Muhafaza Memurları Görev ve Çalışma Yönetmeliğine uygun olarak orman muhafaza memurlarınca sağlanır.	**Koruma görevlileri, alan kılavuzları ve millipark gönüllüleri** **MADDE 32-** (1) Korunan alanlarda; koruma hizmetleri ve suçların takibi av ve doğa koruma memurları, saha bekçileri ve orman muhafaza memurlarınca sağlanır. (2) Korunan alanlarda ziyaretçilerin kaynak değerleri hakkında doğru ve sağlıklı bir şekilde bilgilendirilmesi ve korunan alan planlarına uygun olarak ziyaretçi yönetiminin sağlanması amacıyla idare tarafından alan kılavuzları yetiştirilir. Alan kılavuzlarının seçilmesi, eğitilmesi, görevlendirilmesi ve faaliyetleri 8/3/2006 tarihli ve 26122 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Alan Kılavuzlarının Seçimi, Eğitimi, Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğe göre yürütülür. (3) Korunan alanlarda doğayı koruma, ekosistem izleme, çevre temizliği, ziyaretçi yönlendirme, biyolojik çeşitlilik gözlemi, eğitim ve farkındalık faaliyetleri ile uzmanlık gerektiren özel işlerde kişi ve kurumlar Genel Müdürlük görevlilerine veya	**Koruma görevlileri, alan kılavuzları ve millipark gönüllüleri** **MADDE 32-** (1) Korunan alanlarda; koruma hizmetleri ve suçların takibi av ve doğa koruma memurları, saha bekçileri ve orman muhafaza memurlarınca 2872 sayılı Kanun, 6831 sayılı Kanun, 4915 sayılı Kanun ve 1380 sayılı Kanun ile genel hükümlere uygun olarak sağlanır. (2) Korunan alanlarda ziyaretçilerin kaynak değerleri hakkında doğru ve sağlıklı bir şekilde bilgilendirilmesi ve korunan alan planlarına uygun olarak ziyaretçi yönetiminin sağlanması amacıyla idare tarafından alan kılavuzları yetiştirilir. Alan kılavuzlarının seçilmesi, eğitilmesi, görevlendirilmesi ve faaliyetleri 8/3/2006 tarihli ve 26122 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Alan Kılavuzlarının Seçimi, Eğitimi, Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğe göre yürütülür. (3) Korunan alanlarda doğayı koruma, ekosistem izleme, çevre temizliği, ziyaretçi yönlendirme,

* Taslaklar Hakkında Görüş Bildirilmesinde Kullanılacak Form

	güvenlik güçlerine milli park gönüllüsü olarak katkı sağlayabilir. Milli park gönüllülerinin belirlenmesi ve faaliyetlerine ilişkin usul ve esaslar Genel Müdürlük tarafından belirlenir.	biyolojik çeşitlilik gözlemi, eğitim ve farkındalık faaliyetleri ile uzmanlık gerektiren özel işlerde kişi ve kurumlar Genel Müdürlük görevlilerine veya güvenlik güçlerine milli park gönüllüsü olarak katkı sağlayabilir. Milli park gönüllülerinin belirlenmesi ve faaliyetlerine ilişkin usul ve esaslar Genel Müdürlük tarafından belirlenir. (4) Korunan alanlarda su kalitesi, atıksu deşarjı, atık yönetimi, emisyon ve çevresel gürültü yönünden yapılacak denetimlerde idare, çevre denetiminden sorumlu bakanlık birimleri ve mahalli çevre denetim birimleriyle eşgüdüm içinde çalışır; tespit edilen aykırılıklar ilgili idareye derhal bildirilir. Kirlilik tespitine yönelik ölçüm ve numune alma işlemleri, ilgili mevzuat uyarınca yetkilendirilmiş laboratuvarlarca yapılır.
Değerlendirme Mevcut Yönetmelikte koruma hizmetlerinin dayanakları arasında 2872 sayılı Çevre Kanunu açıkça sayılmışken, taslakta bu atıf kaldırılmıştır. Böylece korunan alanlarda tespit edilecek kirlilik kaynaklı aykırılıkların hangi mevzuata göre işleme tabi tutulacağı belirsizleşmektedir. Korunan alanlarda karşılaşılan ihlallerin önemli bir bölümü izinsiz yapılaşma ve avlanma dışında; arıtılmamış atıksu deşarjı, atık dökümü, gürültü ve yakıt kaynaklı emisyon niteliğindedir. Bu ihlallerin tespiti, numune alınması ve yaptırıma bağlanması için idarenin çevre denetim birimleriyle eşgüdüm içinde çalışmasını sağlayacak bir hüküm bulunmaması, denetim boşluğu doğurmaktadır.		
Yeni Madde	**Yıkım işleri** **MADDE 35-** (1) İnceleme ve tespit heyeti tarafından 34'üncü madde gereğince yıkılmasına karar verilen yerlerde ve varsa hakkında kesinleşmiş müsadere kararı olan yerlerde izinsiz yapı veya tesislerin yıkılması veya sökülmesi suretiyle ortadan kaldırılması yıkım heyeti tarafından sağlanır. (2) Yıkım heyeti, bölge müdürü tarafından her milli park müdürlüğü veya doğa koruma ve milli parklar müdürlüğü için milli park müdürü veya	**Yıkım işleri** **MADDE 35-** (1) İnceleme ve tespit heyeti tarafından 34'üncü madde gereğince yıkılmasına karar verilen yerlerde ve varsa hakkında kesinleşmiş müsadere kararı olan yerlerde izinsiz yapı veya tesislerin yıkılması veya sökülmesi suretiyle ortadan kaldırılması yıkım heyeti tarafından sağlanır. (2) Yıkım heyeti, bölge müdürü tarafından her milli park müdürlüğü veya doğa koruma ve milli parklar müdürlüğü için milli park müdürü veya doğa koruma ve milli parklar müdürü başkanlığında,

* Taslaklar Hakkında Görüş Bildirilmesinde Kullanılacak Form

	doğa koruma ve milli parklar müdürü başkanlığında, alandan sorumlu milli park şefi veya doğa koruma ve milli parklar şefi ile orman muhafaza memuru veya av ve doğa koruma memurundan oluşacak şekilde ayrı ayrı kurulur. Heyette bulunanların görevinin herhangi bir sebeple sona ermesi halinde yerlerine ivedi olarak yeniden görevlendirme yapılır. (3) İnceleme ve tespit tutanaklarına göre yıkımına karar verilen yapı ve tesisler ile milli park müdürlüğü veya doğa koruma ve milli parklar müdürlüklerinden gelen müsadere kararına konu yapı ve tesislerin yıkım işlemlerine derhal başlanır ve gerekli duyuru ve tebligatlar yapılır. (4) Yıkım heyeti, görevli orman muhafaza memurları, yapı veya tesis sahibi, ilgili köy veya mahalle muhtarı ve güvenlik ihtiyacı duyulması halinde genel kolluk kuvvetiyle birlikte suça konu yapı ve tesisin bulunduğu yere gider. (5) El konulan ve mühürlenen suça konu bütün malzeme, alet, ekipman, emval ve ürünler ile sair eşyanın kontrolü yapılır. Yıkım öncesi yapılan mühür işlemi iptal edilir. Mühür bozulmuşsa gerekli yasal işlemler yapılır. (6) Yıkım öncesi yapı ve tesisler kontrol edilir. Kişisel malzeme, alet, ekipman, emval ve ürünler ile sair eşyanın bulunup bulunmadığı tespit edilir; eşya bulunması halinde 38 inci maddeye göre işlem yapıldıktan sonra yıkım işlemine başlanır. (7) Şüphelinin bulunmaması ya da itiraz etmesi durumunda işlemleri hazır bulunanlarca gerçekleştirilir. İzinsiz yapı ve tesis, yıkılmak veya sökülmek sureti ile ortadan kaldırılır. Yıkım işlemleri için ihtiyaç duyulması halinde diğer kamu kurum ve kuruluşlarından makine ve ekipman	alandan sorumlu milli park şefi veya doğa koruma ve milli parklar şefi ile orman muhafaza memuru veya av ve doğa koruma memurundan oluşacak şekilde ayrı ayrı kurulur. Heyette bulunanların görevinin herhangi bir sebeple sona ermesi halinde yerlerine ivedi olarak yeniden görevlendirme yapılır. (3) İnceleme ve tespit tutanaklarına göre yıkımına karar verilen yapı ve tesisler ile milli park müdürlüğü veya doğa koruma ve milli parklar müdürlüklerinden gelen müsadere kararına konu yapı ve tesislerin yıkım işlemlerine derhal başlanır ve gerekli duyuru ve tebligatlar yapılır (4) Yıkım heyeti, görevli orman muhafaza memurları, yapı veya tesis sahibi, ilgili köy veya mahalle muhtarı ve güvenlik ihtiyacı duyulması halinde genel kolluk kuvvetiyle birlikte suça konu yapı ve tesisin bulunduğu yere gider. (5) El konulan ve mühürlenen suça konu bütün malzeme, alet, ekipman, emval ve ürünler ile sair eşyanın kontrolü yapılır. Yıkım öncesi yapılan mühür işlemi iptal edilir. Mühür bozulmuşsa gerekli yasal işlemler yapılır. (6) Yıkım öncesi yapı ve tesisler kontrol edilir. Kişisel malzeme, alet, ekipman, emval ve ürünler ile sair eşyanın bulunup bulunmadığı tespit edilir; eşya bulunması halinde 38 inci maddeye göre işlem yapıldıktan sonra yıkım işlemine başlanır. (7) Şüphelinin bulunmaması ya da itiraz etmesi durumunda işlemleri hazır bulunanlarca gerçekleştirilir. İzinsiz yapı ve tesis, yıkılmak veya sökülmek sureti ile ortadan kaldırılır. Yıkım işlemleri için ihtiyaç duyulması halinde diğer kamu kurum ve kuruluşlarından makine ve ekipman desteği talep edilebilir. (8) İzinsiz yapı ve tesisin yıkımından sonra hazır

* Taslaklar Hakkında Görüş Bildirilmesinde Kullanılacak Form

	desteği talep edilebilir. (8) İzinsiz yapı ve tesisin yıkımından sonra hazır bulunanlar tarafından yıkım ve ortadan kaldırma tutanağı düzenlenerek imza altına alınır. Yıkım iş ve işlemlerine yönelik yapılan tüm masraflar şüpheliden tahsil edilir. (9) Yıkım heyetince, yıkım öncesi ve yıkım esnasında gerekli iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerinin alınması sağlanır. Yıkım sonrasında çevreye zararlı bulunan atıkların ortadan kaldırılması için gerekli tedbirler idare tarafından alınır. (10) Yıkımla ilgili iş ve işlemleri engelleyenler hakkında, 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun ilgili hükümleri uyarınca Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulur.	bulunanlar tarafından yıkım ve ortadan kaldırma tutanağı düzenlenerek imza altına alınır. Yıkım iş ve işlemlerine yönelik yapılan tüm masraflar ile atıkların bertarafı ve alanın rehabilitasyonu için yapılan masraflar şüpheliden tahsil edilir. (9) Yıkım heyetince, yıkım öncesi ve yıkım esnasında gerekli iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerinin alınması sağlanır. Yıkım öncesinde yapıda asbest içeren malzeme ile tehlikeli atık bulunup bulunmadığı tespit edilir; tespit edilmesi hâlinde sökümü ve bertarafı ilgili mevzuata göre yetkili kuruluşlarca yapılır. Yıkımdan kaynaklanan hafriyat toprağı ile inşaat ve yıkıntı atıkları, atık yönetimine ilişkin mevzuat hükümlerine uygun olarak alandan uzaklaştırılır ve korunan alan içinde depolanamaz. Yıkımın yapıldığı alanda, alanın doğal yapısına uygun rehabilitasyon çalışması yapılır. (10) Yıkımla ilgili iş ve işlemleri engelleyenler hakkında, 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun ilgili hükümleri uyarınca Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulur.
Değerlendirme Dokuzuncu fıkrada kullanılan "çevreye zararlı bulunan atıklar" ifadesi, atık mevzuatındaki hiçbir tanıma karşılık gelmemekte; hangi atıkların bu kapsamda sayılacağı, tespitin kim tarafından yapılacağı ve bertarafın hangi usulle gerçekleştirileceği belirsiz bırakılmaktadır. Yıkımı gerçekleştirilecek yapıların bir bölümünün eski tarihli olması, asbest içeren çatı ve yalıtım malzemesi bulunma olasılığını artırmaktadır. Asbestli malzemenin kontrolsüz sökümü, hem yıkım ekipleri hem de çevre için ciddi bir sağlık riski oluşturmaktadır. Sekizinci fıkrada masrafların şüpheliden tahsili öngörülmüşken, atık bertarafı ve alan rehabilitasyonu masraflarının bu kapsamda olup olmadığı belirtilmemiştir. Bu belirsizlik, kirleten öder ilkesinin uygulanmasını güçleştirmektedir.		
Yeni Madde	**İzinsiz yapı ve tesislerin gerekli hallerde değerlendirilmesi**	Maddenin tamamının kaldırılması önerilir.

* Taslaklar Hakkında Görüş Bildirilmesinde Kullanılacak Form

	MADDE 36- (1) Yıkılması gereken ancak Kanun kapsamındaki faaliyetlerde kullanılmasında yarar görülen yapı veya tesisler bölge müdürünün teklifi ve Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürünün oluru ile taşınmaz kaydına alınarak idarece bu faaliyetlerde kullanılabilir.	

Değerlendirme

Hüküm, yıkılması gereken izinsiz bir yapının idarece "yararlı" bulunması hâlinde meşrulaştırılıp kullanıma alınmasına imkân tanımaktadır. Bu düzenleme, izinsiz yapılaşmaya karşı caydırıcılığı ortadan kaldırmakta ve Madde 34'teki inceleme-tespit ve yıkım kararı sistemiyle çelişen bir istisna kapısı açmaktadır.

Çevre mühendisliği ve koruma önceliği bakımından, izinsiz yapı ve tesislerin hiçbir gerekçeyle meşrulaştırılmaması esas olmalıdır; maddenin tümüyle metinden çıkarılması, yıkılmasına karar verilmiş bir yapı ile Kanun kapsamındaki ihtiyaç arasındaki gerilimin ise ilgili ihtiyacın ayrı, yeni ve usulüne uygun bir yapılaşma izniyle karşılanması yoluyla çözülmesi önerilir.

Geçici Madde 1- Kanunun yürürlüğe girmesinden önce 6831 sayılı Orman Kanunu'nun ilgili maddelerine göre Milli Park olarak ayrılan yerler ile Devlet Orman İşletmesi ve Döner Sermayesi Yönetmeliğinin ilgili hükümleri uyarınca orman içi dinlenme yeri (mesire yeri) olarak ayrılan yerler, Kanun ve bu Yönetmelik hükümlerine uygun olarak yeniden tasnif ve değerlendirmeye tabi tutulur. Milli Park kriterlerine haiz olan yerlerde; tamamı veya belirli bir kısmı evvelce Bakanlar Kurulu Kararı ile orman rejimine alınıp milli park olarak ayrılmış olanlarında; Kanun ve bu Yönetmelik hükümleri başkaca bir işleme gerek kalmaksızın uygulanır, diğerlerinin Milli Park olarak kabul edilmesi için Bakanlar Kurulu Kararı istihsal edilir. Tabiat parkı, tabiat anıtı ve tabiatı koruma alanı kriterlerine haiz yerlerde ise Kanun ve bu Yönetmelik hükümlerinin uygulanmasına belirleme işlemi ile birlikte başlanır.	**Mevcut iş ve işlemlerin uygulanması** **GEÇİCİ MADDE 1** – (1) Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten önce: a) Korunan alanlarda orman vasıflı hazine taşınmazlarından Orman Genel Müdürlüğü tarafından Genel Müdürlüğe teslim edilmemiş sahalar, doksan gün içerisinde saha teslim tesellüm tutanağı düzenlenerek Genel Müdürlüğe teslim edilir. b) Korunan alanlarda imar planı onaylanmış olan yerlerdeki projeler imar planında belirlenen yapılaşma şartlarına göre yapılır. c) Korunan alanlarda Kanun, 6831 sayılı Kanun ve ilgili mevzuatı uyarınca verilmiş olan izin ve irtifak hakları ile 2886 sayılı Kanun uyarınca yapılmış olan kira sözleşmeleri, ilgili mevzuat hükümleri ile mevcut izin ve irtifak koşulları ve sözleşme hükümlerine göre devam ettirilir. ç) Korunan alanlarda Kanunun 14'üncü ve 15 inci	**Mevcut iş ve işlemlerin uygulanması** **GEÇİCİ MADDE 1** – (1) Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten önce: a) Korunan alanlarda orman vasıflı hazine taşınmazlarından Orman Genel Müdürlüğü tarafından Genel Müdürlüğe teslim edilmemiş sahalar, doksan gün içerisinde saha teslim tesellüm tutanağı düzenlenerek Genel Müdürlüğe teslim edilir. b) Korunan alanlarda imar planı onaylanmış olan yerlerdeki projeler imar planında belirlenen yapılaşma şartlarına göre yapılır. Bu imar planları, bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç yıl içinde yürürlükteki korunan alan planı ve bölgeleme kararlarıyla uyumlu hâle getirilir. Uyumlaştırma tamamlanıncaya kadar mutlak koruma ve hassas koruma bölgelerinde kalan kısımlarda yeni yapı ruhsatı düzenlenemez.

* Taslaklar Hakkında Görüş Bildirilmesinde Kullanılacak Form

GÖRÜŞ FORMU*

Geçici Madde 2- Kanun ve bu Yönetmelik kapsamına giren yerlerde evvelce verilmiş kullanma izni, irtifak ve intifa hakları; geçerlilik süresi bitimine kadar başka bir işleme gerek kalmaksızın sahibi tarafından kullanılır.	maddelerine aykırı olarak yapıldığı tespit edilen yapı ve tesisler için de beşinci bölümün ilgili hükümleri uygulanır.	c) Korunan alanlarda Kanun, 6831 sayılı Kanun ve ilgili mevzuatı uyarınca verilmiş olan izin ve irtifak hakları ile 2886 sayılı Kanun uyarınca yapılmış olan kira sözleşmeleri, ilgili mevzuat hükümleri ile mevcut izin ve irtifak koşulları ve sözleşme hükümlerine göre devam ettirilir. Ancak bu izin, hak ve sözleşmelerin süre uzatımı veya tadili hâlinde, bu Yönetmeliğin çevresel yükümlülüklere ilişkin hükümleri uygulanır. ç) Korunan alanlarda Kanunun 14'üncü ve 15 inci maddelerine aykırı olarak yapıldığı tespit edilen yapı ve tesisler için de beşinci bölümün ilgili hükümleri uygulanır.
Değerlendirme Geçici hükümler, mevcut imar planlarına ve izinlere dayalı hakların yeni koruma rejimine uyumlaştırılmasına ilişkin hiçbir süre veya usul öngörmemektedir. Bu durumda, taslakla getirilen bölgeleme sistemi mevcut yapılaşma hakları bakımından fiilen uygulanamaz hâle gelmekte; mutlak koruma veya hassas koruma bölgesi olarak belirlenecek alanlarda dahi önceki imar planına göre yapılaşma devam edebilecektir. Kazanılmış hakların korunması ile koruma amacının gerçekleştirilmesi arasındaki dengenin, makul bir uyumlaştırma süresi ve süre uzatımlarında yeni yükümlülüklerin uygulanması yoluyla kurulması gerekmektedir.		

NOT: Mevcut metin ve taslak metin sütunları karşılaştırma cetveli ile aynı renk ve biçimde oluşturulur. Teklif metni ile yapılacak değişiklikler ise farklı renkte gösterilir.

* Taslaklar Hakkında Görüş Bildirilmesinde Kullanılacak Form